

veto

nummer 9

16 november 1998

Jaargang 25 - 1998-1999

afgifte : Leuven X
(weekblad - verschijnt niet van
juni tot augustus)

België-Belgique
P.B.
3000 Leuven 1
2/2817

**Gehoortraining voor
Musikologen**

p. 4

**Middelpunt:
Bananen**

pp. 6-7

**LBK en Medica
organiseren
Leuven Bloedserieus**

p. 5

Huis in Sint-Servatiusstraat gekraakt

Betoging opwarmertje voor nieuwe kraak

Win de vroege uurtjes van zaterdag op zondag verschaften krakers van het Autonoom Jongeren centrum en het Sociaal Centrum zich de toegang tot een leegstaand pand van de gewestelijke huisvestingsmaatschappij in de Sint-Servatiusstraat. Hiermee zetten ze hun strijd tegen leegstand, het falende jeugdbeleid en voor een menselijke behandeling van daklozen voort. De kraak samen met de betoging van woensdag maken duidelijk dat voor het eerst sinds jaren weer een heuse krakersbeweging actief is in Leuven. Een overzicht.

Op vier november werd de gekraakte linkervleugel van het Sint-Pietersziekenhuis in de Brusselsestraat met de nodige breedvoerigheid ontruimd door politie en rijkswacht. Dat het Sociaal Centrum — dat zich daar hoopte te vestigen — het daarbij niet zou laten, werd woensdag al duidelijk. Om half drie zette toen ongeveer zestig man aan voor een 'stadswandeling' door Leuven. Aan de merktekens van de krakersbeweging werd telkens halt gehouden, zodat de gids de nodige duiding kon geven.

De betoging slingerde zich langs de Bondgenotenlaan de stad in. Herhaaldelijk zouden de opgekomen ordetroepen misleid de verkeerde kant opgestuurd worden. De betoging was immers niet meer dan een wandeling van de gekraakte ziekenhuisvleugel al twintig jaar leegstaande Sint-Pietersziekenhuis. De kraak viel niet toevallig op de dag dat Louis Tobback terugkeerde als burgemeester van Leuven. De krakers zien hem als de architect van het asielbeleid van de laatste jaren. Ze wilden dan ook niet enkel de leegstand zonder meer aanklagen, maar er vooral de nadruk op vestigen dat mensen zonder papieren en daklozen geen onderkomen verschaft wordt terwijl er zoveel leegstand is. De ziekenhuisvleugel werd onder meer opgeëist of bewoond door de vzw Dak (Daklozen Aktie Komitee), een dakloze, een man zonder papieren die met zijn gezin gehuisvest wordt door partikulieren, en het Sociaal Centrum. Vanuit de gedachte dat zoveel gesloten centra dicht moesten, wilde dat centrum het omgekeerde doen: een open, sociaal centrum opstarten. Een centrum waar iedereen die op een actieve manier wilde meewerken aan het project, welkom was. Het centrum zelf is een koepel, een abstrakt idee dat door verschillende

De eerste lelijke noot die te kraken viel was het OCMW, dat zich in de Andreas Vesaliusstraat bevindt. Het OCMW is namelijk de eigenaar van de gekraakte ziekenhuisvleugel. Het OCMW stelde zich onverzorgelijk op en wilde niet praten met de krakers vooraleer ze het gebouw ontruimd hadden. Ondanks het feit dat de bewuste vleugel al twintig jaar leegstond, riep het OCMW hoogdringendheid in en spande een kortgeding aan. De kwestie is des te pregnanter omdat de krakers door hun actie de werking van het OCMW in vraag stelden. Eigenlijk behoort het tot de taken van het OCMW om daklozen op te vangen, de wet Onkelinx geeft de OCMW's de bevoegdheid leegstaande panden op te eisen om onderdak te verschaffen aan daklozen. Een wet die al jaren leegstaat.

Langs de Frederik Lint-, Vlamingen- en Parkstraat wandelden de betogers naar de Naamsestraat, die ze afdaalden in de rich-

Fuiven is plezant, en betogen ook: de betoging van Loko voor het recht op fuiven van afgelopen donderdag lokte heel wat volk. U leest er alles over op pagina 3. (foto Joost Helsen)

ting van de Hallen. Na een kort oponthoud aan het KVHV in de Krakenstraat, vertrok de stoet naar het eerste en grootste merkteken van drie jaar kraken.

• Sint-Pietersziekenhuis

Op vijf oktober betrokken een kleine twintig mensen de linkervleugel van het al twintig jaar leegstaande Sint-Pietersziekenhuis. De kraak viel niet toevallig op de dag dat Louis Tobback terugkeerde als burgemeester van Leuven. De krakers zien hem als de architect van het asielbeleid van de laatste jaren. Ze wilden dan ook niet enkel de leegstand zonder meer aanklagen, maar er vooral de nadruk op vestigen dat mensen zonder papieren en daklozen geen onderkomen verschaft wordt terwijl er zoveel leegstand is. De ziekenhuisvleugel werd onder meer opgeëist of bewoond door de vzw Dak (Daklozen Aktie Komitee), een dakloze, een man zonder papieren die met zijn gezin gehuisvest wordt door partikulieren, en het Sociaal Centrum. Vanuit de gedachte dat zoveel gesloten centra dicht moesten, wilde dat centrum het omgekeerde doen: een open, sociaal centrum opstarten. Een centrum waar iedereen die op een actieve manier wilde meewerken aan het project, welkom was. Het centrum zelf is een koepel, een abstrakt idee dat door verschillende

bestaande organisaties vorm kan gegeven worden. Tijdens de ziekenhuiskraak bijvoorbeeld werkten ze samen met het Komitee tegen Uitwijzingen en vzw Dak, tijdens de kraak van afgelopen weekend dan weer met het Autonoom Jongeren centrum.

• Penitentiënstraat nummer 19

Het krakerskollektief dat afgelopen zomer enkele weken het pand in de Penitentiënstraat 19 in gebruik nam, noemde zichzelf de *Levelers*. Voor de oorlog was in het gebouw een leerlooierij gevestigd, daarna werd het in gebruik genomen door het chemische bedrijf Vel — vandaar de naam van de site. Ongeveer twintig jaar geleden is het bedrijf er weggetrokken en nam de stad Leuven het terrein over als lokatie om er afval, zoals verfstreken, te dumpen. In 1993 kwam er een rapport waaruit duidelijk bleek dat het gebouw asbest bevatte. Toch ontruimde de stad de plaats pas drie jaar later, in 1996. Dit is een relevant feit, omdat diezelfde stad de krakers sommeerde het pand te verlaten precies omwille van de asbest. De *trauk* van het asbest lijkt een bijzonder effectief wapen tegen krakers. Ook bij de ziekenhuiskraak werd er op ontruiming aangedrongen wegens de aanwezigheid van asbest, iets wat de krakers ten stelligste tegenspreken.

Deze kraak was voor alles een politieke

kraak, een protest tegen de plannen van de stad. Die wil op de Vel-terreinen een ecologische modelwijk neerpoten, bedoeld voor gezinnen met een netto belastbaar inkomen van achthonderdduizend à één miljoen tweehonderdduizend frank. De sanering van de vervuilde gronden wordt volgens de krakers echter volledig gefinancierd door gelden van het Sociaal Impulsfonds, waardoor dat geld dus voor oneigenlijk gebruik zou worden aangewend.

• Brouwersstraat

De Penitentiënstraat door, aan de Fonteinstraat naar links, en over de parking. Het onmogelijke straatje dat rechts schuin naar boven loopt is de Brouwersstraat. Vier huizen hier, onder meer het vroegere onderkomen van de Weetswinkel, werden afgelopen zomer ongeveer drie maanden lang bewoond door een groep krakers, het Autonoom Jongeren centrum. Ze richtten hun pijlen tegen het in hun ogen falende jeugdbeleid van de stad Leuven. Jeugdhuus Clockwork was net dicht, en daarmee was het laatste jeugdhuus uit de Leuvense binnenstad verdwenen. Eerder al werd Den Tube, een jeugdhuus op een boot, weggesleept, en ook Beyond, een eksperiment dat onderdak kreeg van de Clockwork, was geen lang leven beschoren. De stad Leuven,

volg op p. 3

lezersbrieven

Alle lezersreacties kunnen bezorgd worden op het redaktiesekretariaat in de 's Meiersstraat 5, 3000 Leuven en moeten vóór vrijdagmiddag 16.00 u binnen zijn, liefst op diskette of via e-mail veto@veto.student.kuleuven.ac.be.

De brieven moeten betrekking hebben op in Veto behandelde onderwerpen of op Leuvense (studenten-)aktualiteit. Anonieme brieven komen nooit in aanmerking: de schrijver moet steeds naam, studiejaar en adres bekendmaken. Slechts uitzonderlijk, en na uitdrukkelijk en gemotiveerd verzoek, kunnen ze weggelaten worden in Veto.

Brieven die langer zijn dan 2400 tekens (spaties inbegrepen, wat overeen komt met $\pm 1,5$ getikte bladzijde met dubbele interlinie) worden in principe ingekort. De redactie behoudt zich het recht voor brieven niet te plaatsen.

Fuifzalen

Tweeduizend mensen kwamen op straat voor fuifzalen. Een heleboel; de studentenbeweging verdient een medaille. Het is een ware prioriteit om enkel gericht te zijn op haar eigenste wel en wee, het betreft immers een bevolkingsgroep die het hard te verduren heeft. De student wordt geminacht door de burens van de Lido, die niet meer tolerant genoeg zijn om hun slaap te laten voor zijn nachtelijke escapades. En dat terwijl er middenstanders zijn — toegegeven, deze wonen wel elders in de stad — die geld aan hem verdienen, stel je voor. De ideeën van het ruimtelijk beleid keren zich ook tegen hem. Volgens de daaruitvoerspruitende richtlijnen horen fuifzalen niet in woongebieden. Als men dat konsekwent doorvoert, zouden de feesttenten buiten het centrum ingeplant worden. De student zou dan, verstoten als een ware vluchteling, zijn kilometer moeten fietsen als hij wil vieren. We kunnen maar hopen dat de studenten aller landen zich verenigen tegen dat onrecht.

Raf Gerits,
Hans Declercq

Fuiven (1)

De Corso werd gesloten, de Shrink moest weg, de Lido krijgt een sluitingsuur, de Clockwork bestaat niet meer, in Louvain-la-Neuve zijn de 24-urenfiets en het schacht-enbal verboden, in Antwerpen krijgt MLB geen zaal voor een debat, op de ULB kwam de politie de lokalen van de studentenradio verzegelen en ook in Leuven is Radio Scorpio bedreigd. Van waar komt dat en waar moet dat naartoe? De oorzaak is dat er enkel in studenten geïnvesteerd wordt als dat geld oplevert. In fakulteiten als toegepaste wetenschappen, in fuiven en evenementen mits reclame voor het sponsorende bedrijf. De overheid besteedt een steeds kleiner deel van haar budget aan onderwijs voor een steeds kleinere elite van studenten. Wij vinden dat kringen en verenigingen voor hun lokalen, fakbars, cursusdienst, fuifzalen, aula's, infrastructuur, enzovoorts ondersteund moeten worden door de universiteit. De financiering van de studentenbeweging moet gebeuren via een algemene herfinanciering van het onderwijs. Een belasting van twee procent op fortuinen boven twintig miljoen zou jaarlijks honderd miljard opleveren. Dit is net wat het onderwijs nodig heeft. Of omgerekend: 3.300.000.000 pintjes.

De Lido moet blijven, zonder sluitingsuur, want er is nu al een tekort aan zalen. Wel begrijpen we de buurtbewoners en daarom moeten we fuifzalen eisen bijvoorbeeld op de kampus (naar het voorbeeld van de VUB) of onder het stadhuis (waar vroeger een fuifzaal was). Deze zalen moeten gratis zijn, zodat ook kleine kringen

JO MEUWISSEN

Alle verhuur
Video-, klank- en lichtmateriaal
Videoschermen tot 4 m
DISCOBAR EN CD'S
met of zonder D.J.
KARAOKE (1.500 titels)

016/201.301

(advertentie)

en vrije verenigingen kunnen fuiven en grote kringen niet afhankelijk zijn van sponsoring.

Proficiat trouwens voor de organisatoren van de betoging, we mogen niet langer met ons laten sullen. En bedankt iedereen die de kou en de rijkswacht trotseerde vorige week donderdag. We mogen het hier niet bij laten.

Voor MLB,
Clo Cornelissen,
2de doc. Geneeskunde

Fuiven (2)

Even leek het er nog op dat de conservatieve krachten in Leuven weldra zouden dansen op het graf van de vroegtijdig gestorven studentenbeweging. Door de zeer kritische houding van een aantal kringen heeft de studentenbeweging zowat elke opkomende maatschappelijke beweging doodvergaderd (de witte beweging, papierlozen, ...). Ook op eigen terrein werd de ene veldslag na de andere verloren met als

buitenbaan

Deze week niet in Veto:

Familie De Clerck relativeert: «Dannieke jongen, ge zijt ne lieve jongen». Ze zijn Vanhamel dankbaar dat hij hun kleine zo goed behandeld heeft. • Wat niet kan gezegd worden van de orkaan Mitch: dankzij hem moet het zwaar getroffen bananenpatronaat achtentienduizend kankerende plukkers de boom in sturen. Misschien zijn ze daar veiliger voor de insektidespuitende vliegtuigen. • Belgische para's van de Eerste Wereldoorlog hebben ook reden tot klagen: Ze werden onterecht gefusilleerd door de Belgische overheid. Honger was verboden. • Van den Brande kreeg echter geen kans om deze hongerlijers op wapenstilstand in hun ere te herstellen. Jan en Martine De Clerck betuigen hun steun gezien zij het eten in de gevangenis ook maar niets vonden en hiervoor niet geëskuteerd werden. • Ook studenten betuigen hun steun nu zij onrecht gebroodroofd zijn van

meest pijnlijke voorbeeld wellicht de invoering van een studentenbeperking. Aldus dreigde men elke politieke geloofwaardigheid te verliezen. Donderdag jongstleden moet echter een belangrijk keerpunt zijn in deze neerwaartse spiraal; een 1000-tal (duizend) studenten kwamen op straat voor... FUIFZALEN. Na een jarenlange strijd tegen dancing Lido (en het stadsbestuur) voor een volwaardige nachtrust hebben de buurtbewoners — verenigd in de vzw Keiberg — eindelijk een kleine slag thuisgehaald. Men kan echter niet ontkennen dat als elke burger zomaar plots gaat opkomen voor zijn/haar nachtrust het al te gortig zou worden, blijven STRUJDEN (FUIVEN) dus!

Thierry Laenen

hun verplichte Luhmann-lektuur. • Indonesische studenten daarentegen zoeken het in nog hogere sferen en vallen bij bosjes tijdens betogingen. • Ze kunnen misschien asiel aanvragen in België. • Minister Van den Bossche zal hen, ondanks het feit dat Vande Lanotte hem stalt, met open armen verwelkomen. • Stalking is ook in het kabinet-Blair dergelijke kost nu het ene lid na het andere gedwongen moet oeten. • Zullen Jan en Martine De Clerck hun steun blijven betuigen wanneer Vanhamel zich oet. • Bill Gates hoeft zich alvast niet te oeten want die herinnert zich toch niets. • De vlesgeworden American Dream herinnert zich blijkbaar niet meer dat hij bijna de hele computerwereld heeft opgevretten en zich hierbij te goed heeft gedaan aan schriftvervalsing. • Zit Billy binnenkort achter tralies? • Jan en Martine De Clerck krijgen plots een déjà-vu en betuigen steun aan hun kameraad. • Ze hebben alvast naar de kapel van de Ufsia gebeld om kerkasiel aan te vragen voor de computerwondergeboy. • Als ze daar hot vangen kunnen ze eens in Leuven proberen. • Voor Danny Vanhamel is er alvast een plaats gereserveerd. Leuven-centraal is toch in de buurt.

kolofon

Veto
's Meiersstraat 5
3000 Leuven
Tel 016/22 44 38
Fax 016/22 01 03

Jaargang 25
Nummer 9
16 november 1998

Ver. uitg.: Benny Debruyne
Hoofdredaktie: Jeroen Lissens
Redaktiesekretaris: Benny Debruyne

Redaktie: Aernout Beke, Kristof Daniels, Katrien Darras, Bart De Schrijver, Joost Helsens, Sofie Overstijns

Doka: Dirk Bernard, Joost Helsens, Ivan Put
Medewerkers: Deborah Bické, Gert Meesters, Kristof Messiaen, Jeroen Peeters
Layout en vormgeving: Dirk Bernard, Kristof Daniels, Hans Declercq, Filip De Keukeleere, Bart De Schrijver, Serge Franchoo, Raf Gerits, Stijn Gevaert, Joost Helsens, Joris Janssens, Herman Pauwels, Jeroen Peeters, Maarten Truyens, Ann Van De Moortel, Hans Vandenabeele, Eva Wittocx
Cartoons: Guido Devadder, Seb, Maarten Truyens
Dtp: Filip De Keukeleere, Maarten Truyens, Hans Vandenabeele, Eva Wittocx
Spelling: Benny Debruyne, Filip De Keukeleere, Hans Vandenabeele

Performance met bloem & kaas:
Johan Albalonga, Dirk B., Raf G., Jeroen L.

Jarige: Rafke
Seingeverns in flashy gele outfit:
Bart De Schrijver, Jeroen Lissens, Hans Vandenabeele
Pinteliers van dienst: Dirk Bernard, Jos Leurs, Hans Vandenabeele, Eva Wittocx

Eindredaktie: Hans Declercq, Serge Franchoo, Raf Gerits

Internet-Veto:
<http://www.veto.student.kuleuven.ac.be>
e-mail: veto@veto.student.kuleuven.ac.be

Zetwerk en publiciteit
Alfaset Leuven (016/22.04.66)

Drukkerij: Artoos (Kampenhout)
Oplage: 9000 eksemplaren
ISSN-nummer: 0773-5162
Abonnementen
Studenten: 250fr; niet-studenten: 350fr;
buitenland: 700fr; steun vanaf 1000fr;
over te schrijven op rek. nr. 001-0959719-77

Redaktievergadering
iedere vrijdagmiddag om 16.00 u

vrije tribune

De vrije tribune kan bezorgd worden op het redaktiesekretariaat in de 's Meiersstraat 5, 3000 Leuven en moet vóór vrijdagmiddag 16.00 u binnen zijn, liefst op diskette of e-mail veto@veto.student.kuleuven.ac.be.

De vrije tribune staat open voor iedere persoon of organisatie die met redelijke argumenten een standpunt verdedigt of een gefundeerde mening formuleert. Het standpunt kan vrij aangebracht worden. De Persoon of organisatie is volledig verantwoordelijk en aansprakelijk voor de inhoud en kan slechts één maal per jaar een vrije tribune krijgen. De vrije tribune wordt steeds ondertekend met naam, studiejaar en volledig adres, en is onder geen beding anoniem.

Eventuele reacties op een vrije tribune worden uitsluitend gegeven via lezersbrieven.

De vrije tribune wordt ofwel integraal ofwel niet gepubliceerd en is niet langer dan 7.000 tekens (spaties inbegrepen, wat overeenkomt met $\pm$ vier getikte bladzijden met dubbele interlinie). De redactie behoudt zich het recht voor de vrije tribune niet te plaatsen als aan de criteria van redelijke argumentatie, een standpunt en gefundeerd zijn niet strikt voldaan wordt.

Kringorgaan voor het recht op fuiven

Sluitingsuur nee! Fuifzaal ja!

Inderdagavond trok de eerste grote betoging van dit academiejaar door de Leuvense binnenstad. Tussen twaalf- en vijftienhonderd studenten, scholieren en sympathisanten gingen in op de oproep van de Leuvense Overkoepelende Kringorganisatie (Loko) om op straat te komen voor het recht op fuiven en een beter jeugdbeleid. Maandag had de Interksolaire Leerlingenraad van Leuven (ISL) zich reeds bij Loko aangesloten. Net als vorig jaar bij de VAO-betoging stelde de nabetoging niet bijster veel voor. Het is blijkbaar de nieuwe tactiek van de ordetroepen om de betogers iets meer ademruimte te geven, om zo de nabetoging vanzelf te doen uiteenvallen. Een tactiek die ook vorige week weer bleek te werken.

Op de aanleiding van de betoging is vorige week in Veto uitvoerig ingegaan. In Leuven krijgen studenten en scholieren het steeds moeilijker om te fuiven. De voorbije jaren zijn een aantal fuifzalen gesloten, vorig jaar heeft de Clockwork — het laatste jeugdhuus in de binnenstad — node zijn deuren moeten sluiten enzovoort. Het was dus zowiezo al niet meer gemakkelijk om fuiven te organiseren maar vorige week werd het nog een graadje erger. Toen legde het Hof van Beroep fuifzaal Lido een sluitingsuur op: om drie uur moet het volk eruit. Wat de buurtbewoners vooral stoort is het nachtlawaai van zwalpende studenten. Als je een sluitingsuur toepast verleg je echter enkel het probleem, want dan zullen om drie uur enkele honderden studenten tegelijk naar buiten stromen. Loko stelt daarom een sensibiliseringscampagne, een nieuwe grote fuifzaal binnen de ring en een stewardsysteem voor. De betoging brak tegelijk een lans voor een heus jeugdbeleid in Leuven.

Ook de scholieren — bij monde van de ISL — sloten zich bij Loko aan. Zij klagen aan dat zij wel vaste bewoners van Leuven zijn maar evenmin als de studenten gehoord worden in de discussies die hen aangaan. Het feit dat scholieren noch studenten stemrecht hebben in Leuven is wellicht een groot deel van de verklaring. Vertegenwoordiger van ISL, Koen Vande castele, legt uit wat de scholieren dwarszigt: "Als dit zo verder gaat krijgen wij problemen om bijvoorbeeld het eindejaarsbal van de laatstejaars te organiseren."

Tolerantie

Om zes uur werd verzameld aan het Ladeuzeplein. Vanaf de eerste minuut was al duidelijk dat de sfeer er goed in zat. Nog voor het vertrek om kwart over zes ging het al van "We're gonna fight for our right to party" en dies meer. De zowat zeventig opgetrommelde vrijwilligers van Loko en ISL die alles in goede banen moesten leiden, deden hun werk uitstekend. Er werd niet van het parcours afgeweken. "Sluitingsuur nee! Fuifzalen ja!" was de meest gehoorde slogan. Opvallende spandoekop-schriften waren het meterslange "Geen studenten is geen centen" gekoppeld aan "Geen fuifzalen is geen studenten", naast bijvoorbeeld "KU Fuiven", "Mijn thuis is waar mijn fuifzaal staat" of "Studenten weten waarom".

Vlak na het indraaien van de Naamsestraat werd voor het eerst halt gehouden. De twijfel of nu toch niet zou geprobeerd worden door te stoten naar de Naamsepoort leidde uiteindelijk tot een korte zitstaking en een horizontale Mexican wave. Net voor het rektorat werd nog eens afgeteld en schakelde de stoet over in draf tot aan het stadhuis. Ook hier een zitstaking: onder het gerinkel van hun sleutelbossen lieten de betogers verstaan dat ze niet boos maar woest waren. Na een korte toespraak

"Is hier geen vloerverwarming of wat?"

(foto Joost Helsen)

werkte de betoging het laatste deel van het parcours af. Aan de Bondgenotenland drong — onder het mom "Naar het station" — een twintigtal man door het cordon van de stewards. Na een moeilijk moment bereikte de betoging dan toch het Ladeuzeplein waar ze ontbonden werd.

De betogers liepen evenwel en masse door in de richting van de Lido. De hele avond al was Marie-Claire Kestens — eigenares van de Lido — opvallend aanwezig.

In het zwart gekleed als een maffioso en met handdoeken aan speelde ze teatraal haar rol van slachtoffer. Kestens reukeerde de betoging evenwel te nadrukkelijk en ook enkele studenten bezondigden zich aan overentoesiasme. Het was helemaal niet nodig om belletjret te gaan spelen bij de burens van de Lido. Zeker nu het lokale buurtcomitee vzw Keiberg was ingegaan

Kraak

vervolg van p. 1

eigenaar van de panden, wilde de nieuwe bewoners eruit. Volgens de plannen moesten die huizen namelijk gesloopt worden om de hoek aan dat kruispunt te vergroten — iets wat voorslagnog niet gebeurd is.

• Karel van Lotharingenstraat

Drie jaar geleden nam een aantal jonge daklozen hun intrek in een leegstaand gebouw dat grenst aan het gebouwencomplex van Belgacom, de eigenaar van het pand. Het gebouw stond al enige tijd leeg, al had Belgacom wel het voornemen om het gebouw te slopen ten voordele van een parking. De krakers protesteerden met hun kraak tegen het woonbeleid van de stad. Een beleid dat er in elk geval voor zorgde dat zij geen dak boven hun hoofd hadden, iets waar het OCMW eigenlijk voor moet zorgen. Drie jaar later staat het gebouw nog altijd leeg.

• Diestsestraat 271b

Nadat de krakers van de Brouwersstraat afgelopen september hun pand verlaten hadden, leidde de nood aan een woning tot een nieuwe kraak op het eind van die maand. Deze kraak heeft evenwel minder ruchtbaarheid gekregen omdat hij maar een maand geduurd heeft. Het huis dat eigendom is van de ABB, was in zo'n slechte staat — kapotgeslagen ruiten bijvoorbeeld — dat na een week al bleek dat het onbewoonbaar was. Ondertussen was de kraak in het Sint-Pietersziekenhuis al begonnen, waarbij ze zich vervolgens aansloten.

De kraken van de afgelopen jaren waren al bij al geïsoleerde initiatieven, waarbij de klemtoon vaak op verschillende actiepunten gelegd werd. Met de oprichting van het Sociaal Centrum als koepel voor uiteenlopende organisaties, lijkt er voor het eerst in lang weer sprake van een heuse krakersbeweging in Leuven. De kraak van het Sint-Pietersziekenhuis en de kraak van afgelopen weekend getuigen van de wil om het centrum ook effectief uit te bouwen.

Voor de laatste krakersbeweging moesten we trouwens al vijf jaar terug, naar het Magistrale Krakersyndicaat, een collectief dat bestond uit de Sociale Raad van de Leuvense Overkoepelende Kringorganisatie Loko, Genog!, de VU-jongeren en een aantal 'autonome medekrakers'. Met de

kraak wilden ze hun ongenoegen uiten over de leegstand. Veel eigenaars laten hun eigendom doelbewust verkommen, ofwel om met winst te kunnen verkopen ofwel helemaal zonder reden. Een toestand die nooit los kan gezien worden van het nog altijd grote aantal woonbehoefigen. Niet alleen in Leuven zwemmen trouwens weer

op het voorstel van Loko om middels een "konstruktieve dialoog" tot een oplossing te komen.

Zonder veel moeite liep de nog homogene groep door naar de Tiensevest, waar korte tijd het kruispunt bezet werd gehouden. De betogers konden daarna ongehinderd doorlopen naar de Naamsepoort. In het licht van de laatste grote betoging vorig jaar, kunnen we spreken van een nieuwe tactiek bij de ordetroepen. Waar ze vroeger van in het begin van de betoging repressief optraden tegen elke poging om de ring te bezetten, lieten ze vorig jaar en afgelopen woensdag rustig betijten. Bij het bezetten van de ring rond Leuven werden de studenten begeleid, maar niet tegengewerkt. Het gebrek aan tegenstand deed bij velen de vlam vanzelf doven. Nog een kruispunt verder werd voor langere tijd halt gehouden. Toen er bellet werd naar de E40 te gaan, brak de nog overblijvende groep uiteindelijk gewoon in twee. De meest gedreven betogers waren daarvoor niet sterk genoeg om iets in te brengen tegen het waterkanon en de ordehandhavers en wandelden terug.

Het blijft natuurlijk wel hoogst opmerkelijk dat voor dit thema de studenten wel snel te mobiliseren zijn en bijvoorbeeld niet voor het grootste maatschappelijke debat van de laatste weken — het asielbeleid. Het asieldebat neemt nog steeds uitbreiding. Komitees van burgers, dissidente politici, en zelfs de bisschoppen laten van zich horen. De KU Leuven zwijgt als yermoord, en ook haar studenten hebben andere fuifzalen te geselen. Het is al tot vervelens toe herhaald, maar geen standpunt innemen is het beleid bevestigen.

Benny Debruyne

kraakvissen. Op de betoging van verleden woensdag was een aantal collega's uit Brussel aanwezig, terwijl Gent altijd al een levendige krakersscene gekend heeft. "Ideeën ontruim je niet, kraken ga door", was dan ook veruit de meest geskandeerde slogan woensdag.

Benny Debruyne

Knibbel, knabbel, knuisje, wie knabbelt daar aan mijn huisje?

(foto Ivan Put)

"Demokratie is een wijze van zijn"

Iet vertrouwen van de jonge burgers in de politiek is zoek en de schandaalfeer van de laatste jaren maakt het moeilijk om die jonge mensen ervan te overtuigen dat een eerlijke en geloofwaardige politiek nog mogelijk is. Daarvan gaat de VLD uit. De partij wil daarom het vertrouwen van jongeren in de politiek verstevigen door het onderwijs verder te demokratiseren, met meer inspraak en zonder toelatingsexamens. Ze ziet in de invoering van het toelatingsexamen voor arts en tandarts een eerste stap naar de afbouw van de demokratisering: "Het toelatingsexamen is een besparingsmaatregel en heeft als enige expliciete motivatie een financieel tekort. Door met toelatingsexamens slechts een beperkt aantal studenten toe te laten, hoopt de regering de financiële problemen in de sociale zekerheid op te lossen. Zo worden jonge mensen het zoektoestel van het falend beheer van de sociale zekerheid", aldus het persbericht dat de VLD deze week de wereld instuurde.

Het pleidooi voor een vrije toegang tot het hoger onderwijs is volgens VLD-jongeren-voorzitter Jo De Ro en Vlaams parlementslid Marleen Vanderpoorten gestoeld op de fundamenteel democratische verworvenheid die aan alle jongeren gelijke kansen biedt. Ook de toelatingsexamens voor de studies burgerlijk ingenieur moeten daarom verdwijnen, vinden ze.

Interessant is verder het pleidooi voor

een algemene vorming in het secundair onderwijs, dat beter zou moeten aansluiten op het hoger onderwijs. Hiermee wordt verder gekeken dan de grenzen van het hoger onderwijs, waarbinnen de geveerde problemen zich uiteindelijk voordoen: de eindtermen van de derde graad secundair onderwijs en het hoger onderwijs moeten samen geschreven worden, aldus nog het persbericht.

Het UniSono-project voor computerondersteunde gehoortraining bij Musicologie

Klank en uitleg

Ie eksterne visitatiecommissie van 1994 stipuleerde dat de computer in het onderwijs in het algemeen en de gehoorvorming in het bijzonder meer moest worden ingeschakeld. Men hoorde daarvoor gebruik te maken van de aan de KU Leuven aanwezige fondsen en expertise inzake het didactisch gebruik van informatietechnologie. Toen het rektorat en het Ministerie van Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap twee jaar later extra geld ter beschikking stelden van op onderwijsinnovatie gerichte projecten dacht Mark Delaere 'Nu is het de moment'. De afdeling Musicologie van de KU Leuven, het Koninklijk Muziekconservatorium Brussel en het Lemmensinstituut Leuven sloegen de handen in elkaar en ontwikkelden het software-programma UniSono voor computerondersteunde gehoortraining in het Hoger Muziekonderwijs. Wij vroegen Prof. Mark Delaere (projectleider) en Peter Swinnen (projectmedewerker) klank en uitleg.

Veto: Welke meerwaarde bevat UniSono in vergelijking met de reeds bestaande buitenlandse programma's voor gehoorvorming?

Mark Delaere: Een deel van de buitenlandse programma's bevindt zich kwasi in de speelgoedsector. Andere computerprogramma's, zoals Musica Practica, zijn zeer degelijk, maar heel erg moeilijk te hantieren. Vooral eer je de oefeningen kan oplossen, moet je eerst als het ware een technische computertaal aanleren. Bij het ontwer-

pen van UniSono stond de gebruiksvriendelijkheid en klantenservice bovenaan. Daarenboven moet je het bij veel buitenlandse programma's stellen met hetgeen in het programma kan en niet kan. Wij hebben bewust geopteerd voor een open systeem, waarbinnen de systeembeheerder konstant nieuwe oefeningen kan bijmaken, al naargelang het doelpubliek.

«Vroeger was het eigenlijk onmogelijk om je gehoor te vormen. Je had een gehoor, of je had geen gehoor, of iets daartussen, maar dat bleef altijd op hetzelfde niveau. Het aantal contacturen voor gehoorvorming was in Leuven immers zeer beperkt. Hooguit twee of drie sessies per jaar en de rest liet men aan de studenten over, die zichzelf moesten organiseren om mekaar aan de piano oefeningen voor te spelen. De gehoorvorming werd ook toen al — maar op een verkeerde manier — grotendeels aan de zelfstudie en persoonlijke initiatie overgelaten. Zelfs voor mensen die een goed gehoor hebben, liggen in UniSono mogelijkheden om het op een systematische manier nog te verbeteren. En mensen die een heel slecht gehoor hebben, die stappen in op het niveau waar ze

De VLD pleit niet voor een economische visie op demokratisering, maar breekt een lans voor de intellectuele demokratisering; die moet gerealiseerd worden door een beter oriënteringsbeleid in het secundair onderwijs, een voorstel dat ook in de voortgangsrapporten van het plan Dillemans naar voor komt. Het voorstel van de VLD bestaat eruit dat de leerlingen na het vijfde jaar secundair onderwijs de kans krijgen om deel te nemen aan een oriënteringsproef, die hen dan de kans geeft hun tekorten met betrekking tot een studie in het hoger onderwijs vooralsnog bij te sturen of te peilen naar hun specifieke kwaliteiten en zwakten. Volgens de VLD kan het niet dat een achttienjarige een stap zet in een voor hem te onbekende richting waarvan hij dus ook niet weet of hij er geschikt voor is. Er wordt opgeroepen tot een breed maatschappelijk debat, waarbij radikale hervormingen geen taboe mogen zijn. Het laten aansluiten van het secundair onderwijs bij het hoger onderwijs is er daar één van.

De uiteindelijke hernieuwde interesse van de jongere burger voor het politieke bestel kan dan gebeuren via een versterking van de inspraak van jongeren in zaken die hen in de eerste plaats aanbelangen, zoals het onderwijs. Samen met Agalev en de VU was de VLD immers ook pleitbezorger van het voorstel dat leerlingengraden op sekundaire scholen wil verplichten als één vierde van de leerlingen daarom vraagt. De VLD roept de meerderheidspartijen op om dat voorstel te steunen en een decretaal regeling ervan mogelijk te maken. "Immers, democratie is een wijze van zijn. De inspraak via de leerlingengraad kan een goede aanzet zijn voor de voorbereiding van jongeren voor de politieke democratie. De leerlingengraden kunnen overkoepelend gaan werken en naar buiten treden als deel van de gemeentelijke jeugdgraad", aldus nog het persbericht. Volgens de VLD moet ook de jeugdgraad worden opgewaardeerd en een volwaardig adviesorgaan worden.

Het ontbreken van concrete voorstellen doet echter wel de vraag rijzen in hoeverre dit geen deel is van een politiek die de jongeren niet in de eerste plaats partijpolitiek wil bewust maken, maar ook en vooral VLD-bewust. Het debat is alvast geopend.

Jeroen Lissens

Standpunt Sociale Raad over kerkasiel

Donderdag vijf november stelde de rektor van de Antwerpse Ufsia-universiteit een symbolische daad door het verlenen van kerkasiel aan een vijftiental vluchtelingfamilies. Deze maatschappelijke en humanitaire dienstverlening ziet rektor Reynolds als een van de taken van zijn universiteit. Deze actie zwengelde het debat omtrent de vluchtelingproblematiek aan en plaatste de discussie in een academisch kader.

De KU Leuven zwijgt. En dat terwijl vanuit verschillende hoeken een luide oproep weerklinkt. Zo neemt de kerk een duidelijk standpunt in in deze materie. Om humanitair-ethische redenen stellen zij hun kerken open voor de zwakken in de maatschappij. Ook op het publieke forum is het maatschappelijke debat in alle hevigheid losgebarsten. Het antwoord van onze universiteit: stilte. Het enige antwoord op zo'n concrete vraag tot kerkasiel dat de pastor van de Universitaire Parochie kon verzinnen was een doorverwijzing naar katholieke organisaties.

Op deze manier bewijst de KU Leuven nog maar eens dat zij het opnemen van haar maatschappelijke verantwoordelijkheid niet meer als een van haar taken durft te beschouwen. Haar geschiedenis en opdrachtsverklaring waar ze in andere omstandigheden graag naar verwijst, laat ze hiermee in de steek. Nochtans is de tekst duidelijk:

"Als internationaal gerichte universiteit is de KU Leuven de erfgenamen van een eeuwenoude traditie van gastvrijheid tegenover buitenlanders."

"Behalve onderwijs en onderzoek, heeft de KU Leuven ook andere belangrijke opdrachten. Op het terrein van de maatschappelijke dienstverlening in kritische dienstbaarheid stelt zij haar deskundigheid ter beschikking van overheden, organisaties en bedrijven."

"Vanuit haar christelijke visie op mens en maatschappij, bezint zij zich, in een vrij en open klimaat en in samenwerking met andere universiteiten, over de aksilogische, ethische, en religieuze problemen die gesteld worden (...) door de veranderingen in het sociale en kulturele leven, met speciale aandacht voor de persoonlijke waardigheid van de mens, de bescherming van de zwakken en voor gerechtigheid en vrede."

Sociale Raad (Sora), een geleding van de Leuvense studentenoverkoepeling Loko vindt dat de universiteit zich niet mag verschuilen achter haar onderzoek- en onderwijspeilers maar ook haar maatschappelijke taak moet opnemen. Daarom vraagt Sora dat de KU Leuven een duidelijk standpunt inneemt inzake kerkasiel. Door open te staan voor kerkasiel kan zij mee het debat opentrekken en uitdiepen. Zowel in de les, op de campus, op het rektorat, ... als op maatschappelijk niveau, moeten we de discussie aandurven. Kerkasiel biedt ook de kans aan de vluchtelingen zelf om als actieve gesprekspartner gehoord te worden. Met de winter voor de deur zou steun omwille van humanitaire redenen een vanzelfsprekendheid moeten zijn.

namens Sociale Raad: Tomas Wyns, Sara Franssens en Claude Seyns

zich bevinden.»

Veto: Hebben de studenten naderhand geen problemen met de overschakeling van digitale geluiden voor een computerscherm naar reële, gevarieerde muziekinstrumenten?

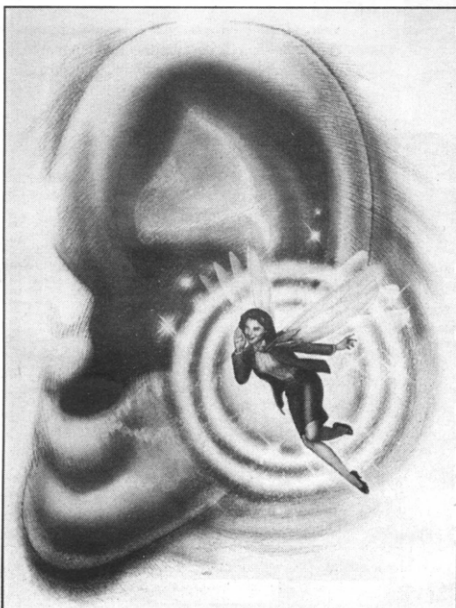
Peter Swinnen: «Vroeger moest ook de stap gezet worden van piano naar bijvoorbeeld viool of een ander instrument. Momenteel simuleert het programma min of meer de pianoklank. Het is overigens maar een kleine moeite om andere klanksynteses te programmeren, maar we proberen het programma kwa klankmateriaal bewust zo abstract mogelijk te houden. Wanneer je bijvoorbeeld een interval abstrakt kan herkennen, kan je het in een concrete situatie ook. Omgekeerd ware het minder voor de hand liggend. Vandaag kunnen de studenten dankzij de UniSono-programmatuur op met geluidskaarten toegeruste computers in een daarvoor gereserveerd seminarielokaal zelfstandig hun gehoor oefenen voor de herkenning van intervallen, samenklanken of akkoorden en -binnenkort- ook kadenzen of harmonische wendingen. Nog tijdens dit academiejaar worden hieraan ook rit-

mische en melodische diktees toegevoegd. De ontwikkeling van de hiervoor benodigde melowriter is in een vergevorderd stadium.»

Studenten

En wat vinden de studenten zelf van UniSono? Veerle Bosmans en Bart Put (allebei tweede kandidatuur Musicologie) zijn alvast tevreden met het nieuwe initiatief. Volgens hen was zo'n zelfstudiepakket al langer een must. "Je kan nu tenminste je gehoor oefenen wanneer je er zin in hebt", stellen Veerle en Bart. "Via UniSono kan je op je eigen tempo de moeilijkheidsgraad van de oefeningen geleidelijk aan verhogen. Hetgeen je niet kan, kan je zoveel herhalen en inoefenen als je maar wil. Een computer heeft nu eenmaal meer geduld dan een lesgever." Of ze een computerscherm en de syntetische piano-imitatie niet koud en onwettelijk vinden? "Neen, integendeel, het is eigenlijk best prettig", aldus de twee musicologie-studenten.

Kristof Messiaen

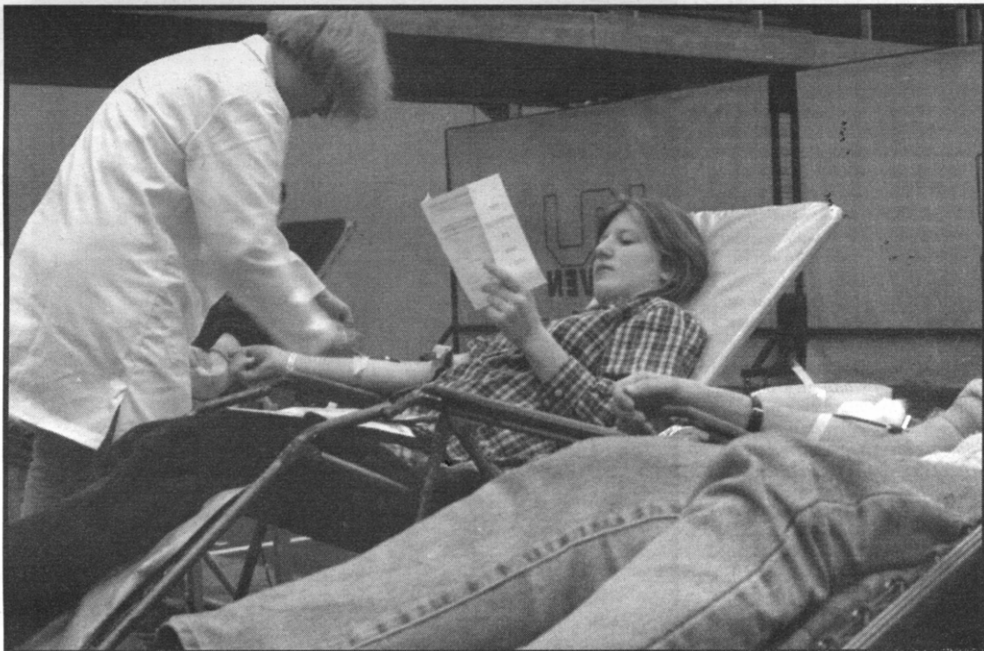
Van plasma geven krijg je een kick

Deze week zal het Leuvense studentenbloed weer rijklijk vloeien. Naar jaarlijkse traditie pakt Leuven Bloedseriesus ook nu weer uit met een heleboel activiteiten om de studenten aan te moedigen bloed te geven. In Gent heeft in oktober al een dergelijke actie plaatsgevonden. Vorig jaar met 1134 zakjes bloed in Gent en 522 in Antwerpen, stak Leuven er met zijn 1871 bloedgevers met kop en schouders boven uit. Deze keer zal er geprobeerd worden de kaap van tweeduizend te bereiken. Dit noble doel kan uiteraard alleen gehaald worden als er voldoende studenten bereid zijn een 'scheut in het zakje' te doen en hun solidariteit in daden om te zetten door donorbloed te geven. Veto onderhield een bloedstollend gesprek met Wim van de Landbouwkring en Griet en Hella van Medica, medeorganisatoren van Leuven Bloedseriesus.

Veto: Waartoe dient een actie als Bloedseriesus?
Griet: «Statistisch staat vast dat zeventig persent van de bevolking bloed nodig heeft. Nog geen zeven persent geeft bloed. Voor het Rode Kruis is de dreiging van een tekort aan bloed nooit veraf. Bovendien blijkt dat jongeren tussen 18 en 35 overduidelijk ondervertegenwoordigd zijn in de groep van trouwe bloedgevers. Nochtans zijn zij wel belangrijke bloedafnemers, denk maar aan de talloze weekendongevallen. Daarom organiseren de Landbouwkring, Medica, de Vlaamse Landbouwkundige Kring en het Antwerpse Aesculapia een grootscheepse bloedinzamelactie. Bloedgiften koppelen wij aan een konsert en een luif om de 'schrik voor de prik' aanzienlijk te verminderen.»

Hella: «De meeste bloedgevers zijn tussen de veertig en zestig jaar. Als men nu jongeren vanaf hun achttiende stimuleert om bloed te geven, zullen zij meer geneigd zijn

termijn. Het eerste doel is niet om zoveel mogelijk bloedzakjes bij elkaar te krijgen maar om de basis van trouwe bloed- en plasmagevers te vergroten.»

(foto archief)

om dit te blijven doen, ook als ze al afgestudeerd zijn. Trouwens, hoe ouder je wordt, hoe meer je gekonfronteerd wordt met mensen die bloed nodig hebben. We kunnen meteen onderstrepen dat het hier niet gaat om een one-shot actie op korte

Wim: «Het is wel een feit dat de 'bloed-solidariteit' gedurende de laatste twee decennia gestadig is afgenomen. Dit is te wijten aan het toenemend individualisme bij de mensen, maar ook de schrik om besmet te raken met virussen zoals hepatitis of aids speelt een grote rol. De grootschalige heisa in de media rond enkele besmettingen via bloedtransfusies heeft daar geen goed aan gedaan.»

Veto: Wordt er naast bloed ook iets anders gegeven?

Griet: «Er wordt ook plasma gegeven. Plasma wordt toegediend als iemand een tekort heeft aan lichaamsvocht. Deze stof is eigenlijk het bloed, maar dan zonder de rode bloedcellen. Bloed mag je om de twee maanden geven, plasma daarentegen mag je zelfs om de veertien dagen geven. Het vergt immers minder van je krachten, omdat er geen ijzer in zit.»

Hella: «Plasma mag je ook aan om het even wie geven. De indeling in bloedgroepen speelt hier niet mee.»

hebben zwaarder plasma.»

Veto: Waarom mogen studenten met een homoseksuele geaardheid geen bloed geven?

Griet: «Omdat zij statistisch gezien ook steeds tot de HIV-risikogroep behoren. Om te zien of er HIV in je bloed zit, is er een vensterperiode nodig. Die periode duurt drie tot zes maanden. De huidige techniek laat nog niet toe om binnen drie maanden nadat je besmet bent, te zien of het HIV aanwezig is of niet. Dus worden er door het Rode Kruis liever geen risico's genomen.»

Wim: «Het valt wel niet te ontkennen dat homo's op die manier weer eens gestigmatiseerd en gediskrimineerd worden. Het gaat er eigenlijk om of je veel wisselende seksuele contacten hebt of niet. Uiteraard staat het belang van de patiënt centraal en dienen alle statistische risikogroepen gemeend te worden. Toch vind ik dat de regeling voor homo's inderdaad voor discussie vatbaar is.»

Scenario

Veto: Hoe is de organisatie dit jaar verlopen?

Hella: «De eerste vergaderingen vonden al plaats in april nadat de presidia van Medica en LBK verkozen waren. Naar jaarlijkse traditie geven de opeenvolgende presidia elkaar de informatie en het scenario van Bloedseriesus door. Vanaf juli hebben we elke week één dag aan de actie gewerkt en in september behoorde Bloedseriesus al tot onze dagdagelijkse activiteiten. We hebben gelukkig nooit echt moeten zoeken naar medewerkers, de studenten zijn heel vlug te motiveren voor de bloed-actie.»

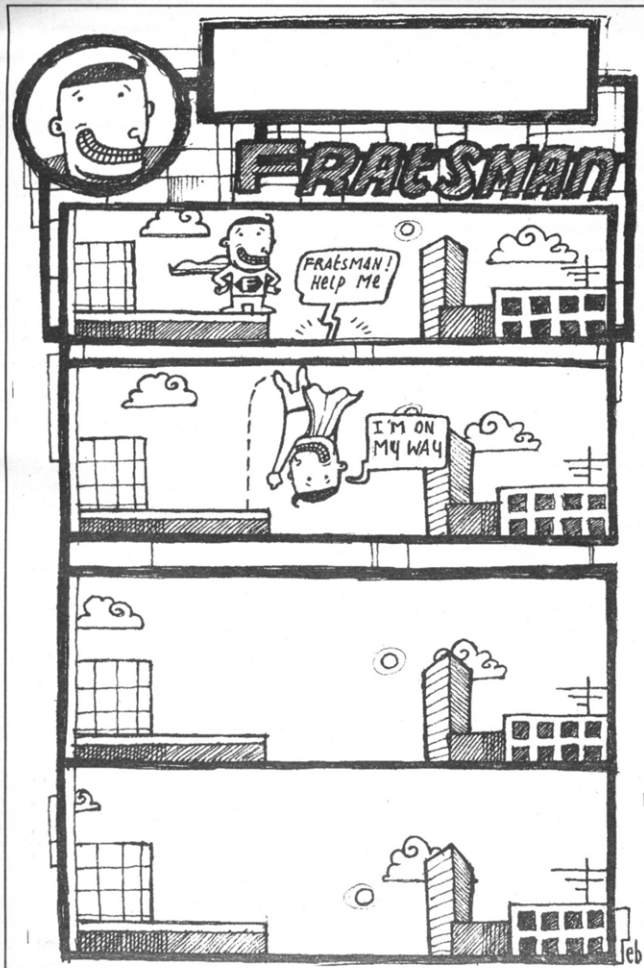
Veto: Is Bloedseriesus vergelijkbaar met andere grote studentenmanifestaties?

Griet: «Het doel van Bloedseriesus is sociaal en maatschappelijk: ervoor zorgen dat studenten solidariteit opbrengen.»

Wim: «Uiteindelijk maakt het niet veel uit welke kring dit gebeuren organiseert. De organiserende kringen profileren zich ook helemaal niet met deze actie. Het is zelfs zo dat niet Medica maar wel de Landbouwkring ooit voor het eerst met deze actie van start is gegaan, Medica is er later bijgekomen.»

Bart De Schrijver

Voor een volledig overzicht van de activiteiten van Bloedseriesus '98, zie de agenda.

Hoe de banaan met zijn schimmels afreken

He banaanboom is eigenlijk geen boom maar een enorme grasplant die tot vijftien meter hoog kan groeien. De oorsprong van de bananen wordt gesitueerd in China. Vandaar emigreerden ze naar Indië, Oost-Afrika en de Caraïbische eilanden. Onderweg onderging de banaan een metamorfose: de droge zaden evolueerden tot het huidige zoete vruchtvlies. Voor het Westen was de banaan steeds een luxeproduct of lekker tussendoortje, voor de Derde Wereld is de banaan de vierde belangrijkste voedselbron. Momenteel zijn er in de wereld elfhonderd bananensoorten. Al deze variëteiten staan netjes opgeborgen in de grootste wetenschappelijke bananenkollektie ter wereld, die van het Laboratorium voor Tropische Plantkunde van de Leuvense universiteit. In broeierige serres, tussen immense banantrossen, doen professor Swennen en zijn 'banaan-team' onderzoek naar alle mogelijke bananensoorten en ontwikkelen ze transgene (genetisch gemanipuleerde) bananen. Swennen deed gedurende twaalf jaar veldonderzoek in Afrika. Zijn wetenschappelijk werk geniet internationale uitstraling en wordt van dichtbij gevolgd door de Verenigde Naties, multinationals en verschillende ontwikkelingsorganisaties. Reden genoeg dus voor Veto om eens een banaanje te pellen met deze Leuvense plantkundige.

Veto: Wat houdt onderzoek naar transgene bananen precies in?

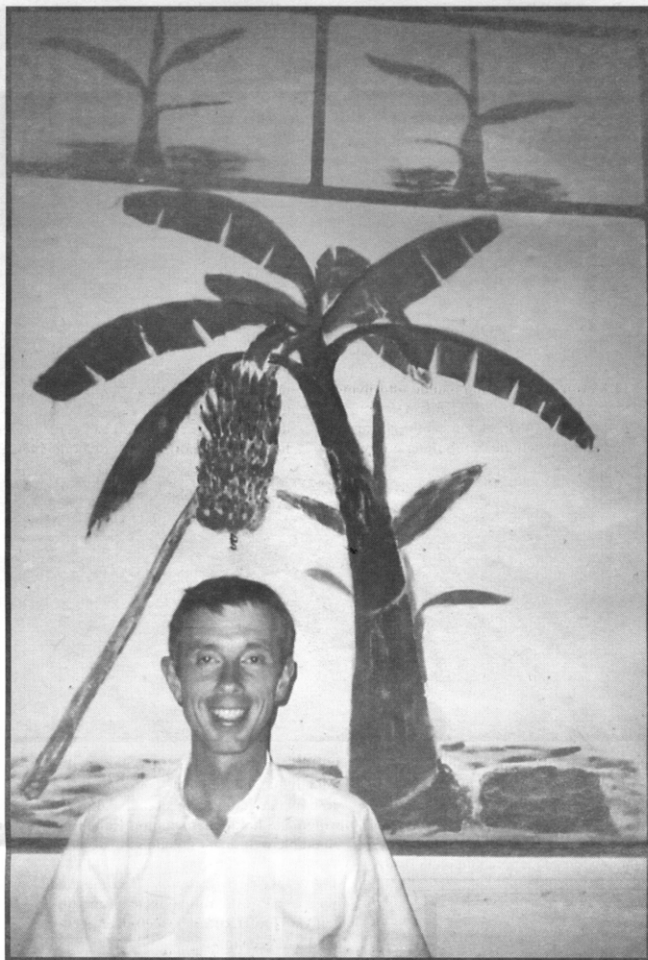
Swennen: «Ik zou het eigenlijk veel ruimer willen stellen. Wat wij doen is het veredelen van de banaan. De start tot zo'n onderzoek is het verzamelen van allerlei verschillende variëteiten. Momenteel hebben wij in Leuven zo'n elfhonderd variëteiten in ons bezit. Deze kollektie kwam zowel tot stand door de klassieke veredeling als door biotechnologische ingrepen. Onze kollektie staat onder voogdij van de FAO, Food and Agriculture Organisation van de Verenigde Naties, en wordt beschouwd als een gemeenschappelijk erfgoed van de mens. De bananetijdbibliotheek is vrij beschikbaar voor iedereen. We leveren gratis drie bananen-variëteiten aan gelijk welke onderzoeker in de wereld.

«Het grote probleem van onderzoek naar bananen is dat bananen geen zaad produceren. Als je dan die planten wil kruisen, schept dat moeilijkheden. Daarom laten wij de banaanplant in vitro vermenigvuldigen. Met een bepaalde techniek herleiden wij de jonge plantjes in de protobuizen tot individuele sellen. Dan vangt de genetische manipulatie aan. Het komt erop neer dat we een gen met een stukje DNA in de kern van die sel brengen, zo de sel veranderen en er uiteindelijk transgene banaanplantjes uithalen.»

Eenzaadlobbig

Veto: Hoe worden die stukjes DNA in de plantensellen binnengebracht?

Swennen: «Het gen gaat men meestal van een andere plant of organisme halen. Op dat vlak zijn de grenzen tussen de verschillende organismen vervaagd. Je moet als het ware maar pakken wat je nodig hebt. Om een gen te zoeken zal men bijvoorbeeld een plantengestruik in contact brengen met een schimmel. Als dat extract die schimmel doodt, weet men dat er iets in die planten zit dat hen resistent maakt tegen de schimmelziekte. Wanneer die plant tot in haar elementaire deeltjes wordt ontleed, tot bijvoorbeeld de eiwitten, en we stellen vast dat ook die eiwitten de schimmel aan-

tasten, dan is het de taak van de vorsers om dat eiwit na te maken. Daarvoor heb je RNA nodig. RNA is als het ware een 'negatief' van het DNA. Net als het DNA bevat het RNA immers de sekventie-kode van de aminozuren, de bestanddelen van elk eiwit. Eenmaal we deze sekventie kennen, kunnen we het eigenlijke DNA aanmaken en dus ook ons artificieel schimmelwerend gen.

«Om dit op grote schaal te gebruiken, brengen we deze genen binnen in bacteriën die, zoals een fabriekje, op korte tijd de genen gaan vermenigvuldigen. In het bananonderzoek worden die genen dan vastgeplakt op wolframdeeltjes die dan letterlijk in de banaan worden geschoten.

Een andere methode om een vreemd gen in een plant binnen te brengen is het plaatsen van een zogeheten agrobacterie. Dat is een bacterie die van nature planten infecteert. Dat mechanisme wordt gebruikt als een paard van Troje om onze genen in de planten te krijgen. Een derde methode is het aanbrengen van een elektrisch veld rond een selkern. Door de spanning ontstaan gaten in het membraan van de selkern waardoor dan de artificieel genen naar binnen kunnen gelooft worden.»

Veto: Worden gelijkaardige technieken ook toegepast op andere plantensoorten?

Swennen: «De banaan loopt op dit gebied zelfs achter. Vele onderzoekers werken met modelplanten zoals tabak. Mijn kritiek hierop is dat men beter zou werken met nuttige planten. Een rem voor vele onderzoekers is waarschijnlijk dat de banaan een heel moeilijke plant is wegens zijn beperkte voortplantingsmogelijkheden. De banaan is immers een eenzaadlobbig plant. Bovendien valt op te merken dat er een totale wanverhouding bestaat in biotechnologisch onderzoek naar gewassen tussen de gemiddelde klimaatstreken en de tropische kli-

maatstreken. Er wordt vooral geïnvesteerd in onderzoek naar maïs, tarwe en rijst.»

Schimmel-resistent

Veto: Wat is het wetenschappelijk doel enerzijds, en het economisch doel anderzijds van de bananenmanipulatie?

Swennen: «In 1924 is de bananenveredeling gestart. Pas in 1995 zijn er slechts enkele verbeterde variëteiten bij de kleine boer terecht gekomen. Met in het achterhoofd de grote bevolkingsexplosie moeten we vlug nieuwe technieken zoeken om nieuwe variëteiten te kweken. In het verleden deden wij aan klassieke veredeling waarmee wij met kruisingen bepaalde bananensoorten hebben bekommen. Tegenwoordig gebruiken wij genetische manipulatie om die soorten te verbeteren. Dankzij de biotechnologie kunnen wij een hele wereldkollektie bewaren en ter beschikking stellen. We hebben vanuit Leuven nog nooit zoveel variaties doorgegeven als de laatste tien jaar.

«De banaan heeft immers te kampen met vele plagen. De voornaamste is de schimmelziekte die de bladeren van de banaan doet alsterven. Die schimmels gaat men op de grote bananenplantages te lijf met vliegtuigen gevuld met giftige pesticiden die zowel het milieu als de boeren veroordelen tot een regelrechte hel. Bovendien kost die schimmelbestrijding enorm veel geld. De ziekte kan men nu redelijk goed bestrijden op die plantages, maar het grootste deel van de bananen uit de Derde Wereld komt van kleine boeren. In Oost-Afrika bijvoorbeeld heeft elke boer een halve hectare bananenplanten staan. Die mensen kunnen zich enkel wapenen tegen de ziekte door hun areaal uit te breiden. Dat is economisch oninteressant want ze moeten

twee keer zo hard werken als vroeger om tenslotte hetzelfde te produceren.

«Een goede oplossing is dus om die boeren een schimmelresistente variëteit te verschaffen en op die manier variatie te brengen in de bananensoorten die zij op hun akkers telen. Die variatie zorgt ervoor dat de oogst veel minder kans heeft om teniet te gaan door een of andere ziekte. Variatie zorgt dus niet voor een hogere productie maar vooral voor voedselzekerheid. In Tanzania gaan wij één miljoen getransformeerde planten verdelen aan de boeren. Acht NGO's werken daarvoor met ons samen»

Menswaardig

Veto: Is biotechnologie nu dé oplossing voor de voedselproblemen en de landbouw van de Derde Wereld?

Swennen: «Biotechnologie is een middel maar zeker geen antwoord op de problemen die zich in het Zuiden stellen. Die problemen vinden hun oorzaak in enorme economische ongelijkheden en onrechtvaardigheden. Vandaag zijn er op deze planeet achthonderd miljoen mensen die honger lijden. Om zoveel mensen te voeden heb je tweehonderd miljoen ton graan nodig. De kostprijs van dit voedselpakket is gelijk aan de begroting van twee dagen militaire oefeningen over heel de wereld. Dat zegt genoeg.»

Veto: Kan biotechnologie gebruikt worden door grote bedrijven om zelf bepaalde plantensoorten te kweken in het Noorden en om op die manier de markt af te sluiten voor Derde Wereld-producten?

Swennen: «Als tipevoorbeeld daarvoor kunnen we kakao nemen. Om goedkopere grondstoffen te hebben gaan sjokoladeproducenten zelf de kakao artificieel produceren. Tegen deze economische werkwijze ben ik sterk gekant. Als wij de producenten uit de Derde Wereld willen ondersteunen, moeten wij ook hun producten kopen. We moeten dan maar een hogere prijs betalen opdat die kleine boeren — want ook kakao is een gewas dat voornamelijk door kleine boeren wordt geteeld — de kans krijgen om hun productie op te bouwen en een menswaardig leven te leiden.»

Veto: Bestaat het gevaar dat grote bedrijven het biotechnologisch onderzoek monopoliseren?

Swennen: «Het strijdpunt ligt vooral rond het patenteren van genen. De theorie is simpel: dure laboratoria zoeken konstant naar genen. Als het bedrijf eenmaal eigenaar is van dat gen zullen anderen, die dat gen wensen te gebruiken, ervoor moeten betalen. Daarom streven wij ernaar dat zowel universiteiten en NGO's als multinationals en overheden samenwerken aan het probleem.

«Trouwens, de financiering door de overheid van het wetenschappelijk onderzoek vermindert steeds. Dit dwingt vele onderzoekers ertoe aan kontrakt-research te doen en samen te werken met multinationals. Als gevolg van de specifieke manier van werken, is een universiteit veelal genoodzaakt om haar onderzoek te publiceren. Dat betekent dat je hard werkt om je resultaten nadien zomaar op tafel te grabbel te gooien voor iedereen. Daarnaast heb je de prive-sektor die hun eigen goed uitgeruste laboratoria hebben, niet vertellen wat ze doen maar wel weten wat wij doen. Er ontstaat dan een eenrichtingsverkeer: wij leveren informatie, zij niet. Zij hebben de senten, wij niet, en zij ontwikkelen allerlei soorten genen. Om het even wie in de toekomst een transgene banaan gaat verkopen, zal aan die firma's moeten betalen. Dan ontstaan er uiteraard enorme monopolies. Op dit moment hebben Chiquita en Delmonte samen veertig procent van de bananenomzet in handen. En door hun onderzoek naar transgene bananen zijn zij in staat om hun bananen nog goedkoper op de markt te brengen.»

Bart De Schrijver

Een boek om de druk op de bananenproducenten te verhogen

Chiquita for President!

Enetisch gemanipuleerde bananen en eksotische drankjes zijn wel het laatste waar ze op dit moment in Honduras wakker van liggen: niet minder dan achttienduizend werknemers uit de bananensektor belanden er vorige week nog op straat omdat orkaan Mitch de oogst totaal deed mislukken. Wie wel werk heeft op de bananenplantages is echter niet noodzakelijk beter af. In de lente van dit jaar verscheen in *The Cincinnati Enquirer*, het dagblad van de thuisbasis van bananengigant Chiquita, een reeks artikels onder de titel "Chiquita Secrets revealed". De journalisten kloegen er de betwistbare handelspraktijken, het gevaarlijke gebruik van pesticiden en de intimidatie van de arbeiders op de plantages aan. Chiquita zette de krant zodanig onder druk dat die de journalisten ontsloeg en zich voor haar 'oneerlijke praktijken' verontschuldigde bij het bedrijf.

Chiquita doet iets aan het leefmilieu, zo lijkt het: van de 81 bedrijven die in januari 1994 voor het eerst een Eco-ok/Better Banana-certificaat voor goede arbeidsomstandigheden en milieuzorg kregen, waren er 74 dochterondernemingen in rechtstreeks bezit van Chiquita. Volgens heel wat wetenschappers, milieuaanklagers en ex-medewerkers heeft het bedrijf echter een verregaande invloed op de toekenning van de certificaten, die het dan gebruikt om in de Amerikaanse en Europese promotie zijn producten aan milieuvriendelijkheid te koppelen. Uit het onderzoek van de journalisten van *The Cincinnati Enquirer* blijkt evenwel dat enkel de plantages van Chiquita in Costa Rica het certificaat hebben. Geen enkele andere plantage in Honduras, Guatemala of Ecuador werd erkend, net zo min als de dochterondernemingen die fruit aan Chiquita verkopen. De redenen hiervoor blijken voor de hand te liggen. Een kleine greep uit wat het dagblad het bedrijf ten laste legde.

Ongeschikt

Bij de sluiting van Hondurese plantages ging Chiquita in het verleden alvast niet altijd even netjes te werk. Dat blijkt tenminste uit het verhaal van de sluiting van een plantage in het dorp Tacamiche, midden in Chiquita's bananenvelden in het noordoosten van Honduras. De bewoners werd gezegd te verdwijnen. Toen ze dat niet wilden, kreeg Chiquita van de overheid een bevelschrift om hen uit het dorp te zetten. Daarbij werd ook het Hondurese leger ingezet en in februari 1996 werd het hele dorp door ongeveer vijfhonderd soldaten van de kaart geveegd. Daarbij werden meer dan zeshonderd mensen verdreven uit hun huizen.

"Op heel wat plantages worden arbeiders niet gewaarschuwd wanneer vliegtuigjes giftige pesticiden over de bananenplanten uitsproeien."

Nadat Chiquita in 1996 het bevelschrift voor verdrijving gekregen had, vroeg het de hulp van de militaire politie om de honderddertientwintig families te verdrijven. "Tacamiche" werd een hete kwestie in de Hondurese politiek en de hele zaak werd wereldwijd door mensenrechtenorganisaties

veroordeeld. In een reactie meldde Chiquita dat de sluiting van Tacamiche ingegeven was door de onbetrouwbare economische realiteit: de grond was ongeschikt. Maar de journalisten van *The Cincinnati Enquirer* konden de hand leggen op een wettelijk memo van Chiquita-jurist Manuel Rodriguez, van 12 april 1989. Daarin wordt het plan ontvouwd om Hondurese landbouwbedrijven op te doeken om de vakbondskosten te verminderen. De memo handelt over de plantagesluitingen in Honduras maar noemt geen enkel bedrijf bij naam.

Pees

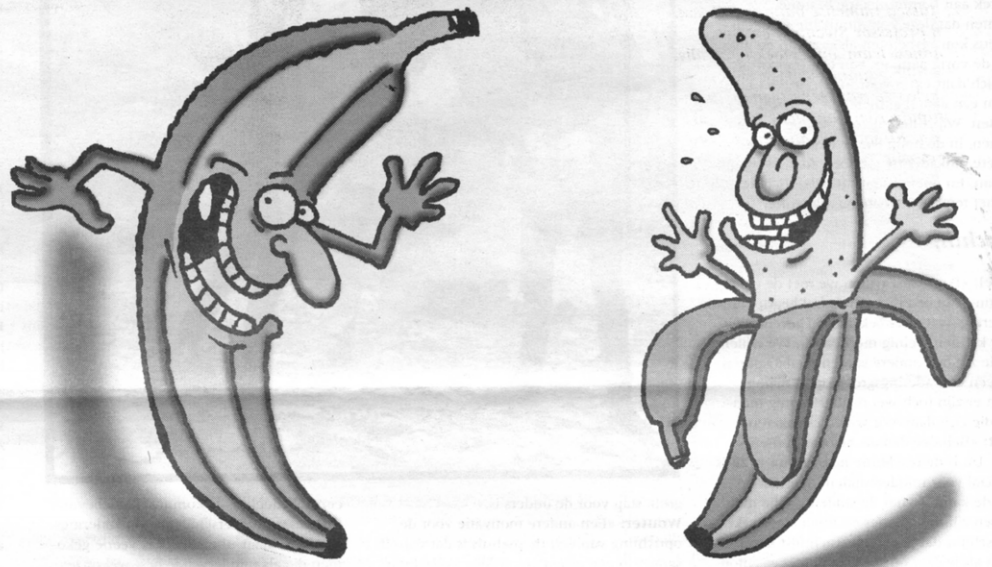
Toen de militairen Tacamiche binnenvielen, gebruikten ze daarbij bulldozers, geweren en traangas. Volgens de officiële verklaring van Chiquita had de uitdrijving vredig plaats en raakte niemand gewond. Foto's in het dossier laten echter gewapende soldaten zien die hardhandig vrouwen

klagen systematisch over huiduitslag en allergieën. De pesticiden die Chiquita gebruikt zijn trouwens niet alleen schadelijk voor de werknemers zelf: ook het grondwater en de fauna en flora in de buurt van de plantages hebben zwaar te lijden onder de vervuiling. Chiquita ontkende en probeerde het tegendeel aan te tonen, maar de onderzoekers stootten op keiharde bewijzen. Bovendien bleken heel wat van de door Chiquita uitgestorte pesticiden, aangewend tegen zware bananenziekten, erg giftig en niet geregistreerd voor gebruik. Waarnemers zagen hoe de verplichte beschermende maskers zelden opgezet werden.

Dat pesticiden meer kunnen dan alleen maar gewassen verdelgen, ondervond ook Greddy Mauricio Valerin Bustos, een arbeider van Plantage 96 in Sixoala in het zuidoosten van Costa Rica. De plantage is eigendom van Chiriqui Land Company, een dochteronderneming van Chiquita. Volgens het politierapport waarop de onderzoekers

de bananen gewassen, vervolgens worden de bananen opnieuw besproeid tegen het rotten onderweg, ditmaal met het uiterst giftige Thiabendazol en Imazalil. De Chiquitadozen vermelden inderdaad duidelijk dat het fruit werd behandeld om de kwaliteit tijdens het transport te handhaven, maar wat ze niet vermelden is dat arbeiders de behandelde bananen meestal met hun blote handen in de verschepingsdozen leggen. Wetenschappers, vakbondsmensen

en kinderen verwijderen en bulldozers die het dorp platwalsen. Verschillende bewoners verklaarden dat ze werden geslagen en dat de militairen schoten losten en traangas gebruikten. Chiquita ontkent nadrukkelijk dat het de militaire politie die Tacamiche ontruimde, had omgekocht.

Op zoek naar hun bewijsmateriaal gingen de journalisten van *The Cincinnati Enquirer* erg ver, verder dan wettelijk bleek toegelaten. Zo wisten ze beslag te leggen op kassettes met interne voice-mails van het hoofdkwartier van Chiquita en gebruikten die bij de publicatie van hun onderzoek. En dat werd de achillespees van hun manier van werken. De krant werd voor de rechter gedaagd door Chiquita, dat letterlijk alles ondernam om de redactie op de knieën te krijgen, de redactie van een krant die eigendom is van een mediabedrijf dat banden met Chiquita onderhoudt. De twee betrokken journalisten werden ontslagen en de *Enquirer* betaalde een astronomische dwangsom aan Chiquita. Dagen na elkaar publiceerde de krant op de voorpagina haar verontschuldiging aan het adres van de bananengigant.

Maar het dossier was er. Uit de informatie bleek bovendien dat Chiquita niet alleen bij het sluiten van plantages een looppje neemt met de wet. Ook de milieupolitiek van het bedrijf blijkt op zijn minst dubieus. Op heel wat plantages blijkt dat de arbeiders niet gewaarschuwd worden wanneer sproei-vliegtuigjes pesticiden over de bananenplanten uitsproeien. Werknemers en bewoners van dorpen in de buurt van de plantages, die mee worden besproeid,

de hand legden, werd de man op 13 november 1997 rond half acht 's ochtends spartelend op de grond gevonden. Hij kreeg geen lucht meer en braakte een witte substantie. Om 17 over 9 was hij dood. Volgens het autopsierapport stierf Valerin Bustos aan een organofosfaatvergiftiging die interne bloedingen en hersenbeschadiging veroorzaakte. Het ongeluk werd door Chiquita afgedaan als 'een geïsoleerd geval'. De bewuste plantage had overigens het Beter Banana-label, dat werd toegekend door Rainforest Alliance.

Masker

Op plantage 03, een exclusieve handelspartner van Chiquita, zagen journalisten hoe een ploeg arbeiders Terbulos aanwendde. Volgens de Wereldgezondheidsorganisatie is Terbulos een voor de mens extreem gevaarlijk wormdodend middel. Volgens officiële richtlijnen mag na het gebruik van Terbulos minstens vierentwintig uur niemand op het terrein worden toegelaten, tenzij met beschermkleed en ademhalingsmaskers. Maar terwijl de zware gear van pesticiden nog in de lucht hing, zagen medewerkers van *The Cincinnati Enquirer* kinderen uit een naburig dorp op het terrein tussen de open zakken Terbulos en de net behandelde planten spelen. Niemand van de arbeiders zei de kinderen weg te gaan.

Een ander probleem zijn de verpakingsbedrijven waar de bananen in dozen worden gestoken alvorens verschep te worden. Eerst worden de chemicaliën van

en arbeiders vertelden de journalisten van *The Cincinnati Enquirer* over de huiduitslag op de armen van de vrouwen die in de verpakkingsruimten werkten.

In de verpakkingsbedrijven komen de chemische resten van de vroegere en nieuw aangebrachte pesticiden opnieuw in het water terecht en via irrigatiekanalen in het grondwater en de rivieren. Chiquita zegt dat het uitgebreid het water dat van de plantage komt, liet testen en "nooit een pesticidengraad die enige bedreiging vormde voor mens of milieu" ontdekt heeft. Thiabendazol is een pesticide dat gevaarlijk is voor vis en kankerwekkend is. Imazalil hoort bij de groep van de gematigd giftige menselijke volgens wetenschappelijke studies vertoonden proefdieren die werden ingespoten met Imazalil symptomen als spierontregeling, verminderde druk in de aders, rillingen en braken.

Toch steunt Chiquita het milieu. Het bedrijf sponsort Amigos de Las Aves (Vrienden van de Vogels), een non-profitorganisatie van twee uitgeweken Amerikanen die papageaaien in gevangenschap grootbrengen om ze later in het wild vrij te laten. De Amigos de Las Aves verklaarden dat ze tot nu toe ongeveer twintigduizend dollar kregen van Chiquita. De organisatie kreeg wekelijks gratis bananen om de vogels te voederen.

Jeroen Lissens

"Chiquita Secrets revealed" werd vertaald als "De Geheimen van Chiquita onthuld. Een onderzoek van de Amerikaanse krant *The Cincinnati Enquirer*", is uitgegeven bij Oxfam-Wereldwinkels en kost 295 frank.

Themahuis rond omkadering van mindervaliden

Een extra stimulans met veel voldoening

Iniek in Europa: omkaderingsgroepen die zich op vrijwillige basis het lot van mindervaliden aantrekken. Voor enkele studenten was het reden genoeg om een projecthuis op te richten rond het thema 'Omkadering', gevestigd op de Arenbergwoonwijk Cité, blok 11. Ze vormen het laatste themahuis dat in deze reeks wordt voorgesteld.

Veto: Wat was jullie motivatie om een themahuis op te richten?

Bart: «Er bestaan in Leuven al enkele jaren omkaderingsgroepen, zowel in de stad zelf als hier in Heverlee. Zo'n omkaderingsgroep houdt in dat een hele groep studenten zich inzet voor één mindervalide persoon. Op dit moment zijn er zestien omkaderingsgroepen in het Leuvense gevestigd. We hebben gemerkt dat er de vorige jaren tussen die zestien omkaderingsgroepen een gebrek aan communicatie bestond. We dachten dat deze communicatie wel eens serieus kon verbeteren als een van de groepen de vorm aannam van een themahuis en zich daar extra voor inspande. Het idee is om een aantal activiteiten samen in te richten. Wij zullen die organisatie op ons nemen, in de hoop dat de leden van de andere omkaderingsgroepen daar gretig op ingaan. En doen ze dat niet, dan hebben we het tenminste toch geprobeerd.»

Wachtlijst

Karel: «Daarnaast willen we met de oprichting van ons themahuis het begrip 'omkadering' wat meer bekendheid geven. Blijkbaar kennen weinig mensen dit. We willen in die zin ook andere studenten aansporen om een omkaderingsgroep op te richten want er zijn toch wel relatief weinig mensen die zich daarvoor willen engageren.»

Bart: «Behalve dan als het om Romero gaat. Dit is de residentie naast Alma 1. Zij is speciaal voor mindervaliden ingericht en ook de kamers voor de studenten die meehelpen zijn heel netjes en mooi afgewerkt. Het schijnt dat je op een wachtlijst komt te staan als je daar op kot wil. Zo'n over-entoesiasme kennen wij helaas in Heverlee niet.»

Karel: «Daarom zijn wij van plan om in maart of april samen met Joske Vettenburg, de verantwoordelijke van de omkaderingsgroepen, rond te gaan in de verschillende fakulteiten — bijvoorbeeld waar er in eerste kan een nieuwe mindervalide studeert — om onze werking uit te leggen en te promoten.»

Bart: «We willen ook onze activiteiten toelichten op infodagen, bij de ouders van de mindervaliden zelf. We willen hen laten zien dat het geen enkel probleem vormt wanneer hun zoon of dochter op kot wil. We kunnen ons inbeelden dat zo iets een

(foto Dirk Bernaert)

grote stap voor de ouders is.»

Wouter: «Een andere motivatie voor de oprichting van een themahuis is dat wijzelf samen in een groep ons wilden engageren. Zes van de vijftien studenten van het themahuis zaten vorig jaar in een groep die Kay Van Mieghem omkaderde. Maar toen Kay uit Leuven vertrok, dreigde die omkaderingsgroep uit elkaar te vallen wanneer er geen andere mindervalide student zich bij ons aanmelde. En omdat we nooit met zes allemaal samen bij een andere omkaderingsgroep konden aansluiten en we ons zowieso hadden moeten opsplitsen, hebben we besloten om met ons zessen een themahuis op te richten en dan negen andere vrijwilligers in onze groep op te nemen. Aangezien er op dat moment geen mindervalide was om voor te zorgen, was onze

eerste bedoeling de communicatiebevordering tussen de verschillende omkaderingsgroepen. Maar uiteindelijk is Veerle gekomen die als mindervalide best wel onze hulp kon gebruiken en zo hebben we de functie van het omkaderen weer op ons kunnen nemen. Dat is dan uiteindelijk de laatste motivatie voor het bestaan van ons themahuis.»

Veto: Kunnen jullie nog wat nader specificeren wat 'omkadering' inhoudt?

Thomas: «Wel, er zijn een aantal studenten in Leuven die minder mobiel zijn en in een rolstoel zitten. Ze kunnen helemaal niet voor zichzelf instaan. Het hangt van persoon tot persoon af hoeveel hulp ze nodig hebben. Sommigen moeten heel weinig geholpen worden, anderen dan weer meer. Die moet je helpen naar het toilet gaan, eten klaarmaken en allerlei andere dagelijkse behoeftes, zoals een jas helpen aantrekken, naar de les brengen....»

Else: «Het is wel zo dat wij geen professionele hulp bieden. Er komt wel dagelijks een verpleegster op bezoek.»

Wouter: «Wijzelf noteren op een permanentielijst welke uren wij elke dag thuis zijn. En in die uren blijven we effectief op kot en zijn wij ter beschikking wanneer Veerle onze hulp nodig heeft. Zij kan ons dan oppiepen met een interphone.»

Rolstoelbasketbal

Veto: Wat zijn jullie ervaringen na zo'n jaar actief zijn in een omkaderingsgroep?

Bart: «Dat is gewoon af en toe eens helpen wanneer iemand je nodig heeft. Uiteindelijk steek je daar niet zo veel tijd in, hoor. Misschien ieder van ons een half uurtje per week.»

Wouter: «Bijkomend pluspunt is dat als je tijdens je uurtje permanentie op je kamer zit, het een extra stimulans betekent om

eens met je studies bezig te zijn. Ten tweede geeft het veel voldoening. En tenslotte krijg je ook een sterk geëngageerde groep en een heel goeie kotsfeer.»

Veto: Welke inhoud geven jullie aan jullie samenleving?

Karel: «We doen vaak dingen samen. In het begin van het jaar is dat wat minder, maar geleidelijk aan groeit het weer. We gaan eens samen naar een fuif, of we houden een 'kottocht' waarbij iedereen iets te eten en te drinken op zijn kamer klaarzet. Vorig jaar zijn we ook eens gaan zwemmen met Kay en we hebben toen ook deelgenomen aan het spel zonder grenzen.»

Bart: «Dit jaar hebben we al één activiteit achter de rug, de marathon. Het was onze bedoeling om zoveel mogelijk mensen van de andere omkaderingsgroepen te mobiliseren. We hadden onze verwachtingen niet te hoog gesteld. Het was onze eerste activiteit en het is niet zo evident om studenten wakker te krijgen om zo'n tien kilometer af te leggen, al stappend weliswaar, maar toch in de kou en de regen. Uiteindelijk hebben er zeventien het geprobeerd, waaronder ook drie mindervaliden. Met deze prestatie zijn we best tevreden.»

Karel: «In de toekomst gaan we ook zeker een filmavond en een fuif organiseren, eventueel ook een sportactiviteit, waarschijnlijk wordt dat rolstoelbasketbal. Die activiteiten worden voornamelijk georganiseerd om de contacten tussen de omkaderingsgroepen zelf te verbeteren.»

Zelfstandigheid

Thomas: «Voor de studenten buiten de groepen willen we een webpagina maken om een sfeerbeeld te geven van alle omkaderingsgroepen. We hadden er ook al aan gedacht om een boekje samen te stellen of een brochure om studenten meer informatie te geven over 'omkadering' en hoe het in zijn werk gaat.»

Bart: «Als je beter geïnformeerd bent, ben je ook meer gemotiveerd om iets als vrijwilliger te ondernemen. Altans, dat hopen wij toch.»

Thomas: «Dat vrijwillig aspect van de Leuvense groepen is wel echt uniek in Europa, zonder daarbij te overdrijven. In andere landen wordt er met subsidies en dergelijke gewerkt.»

Else: «Het is ook voor de mindervaliden zelf heel goed dat zij omkaderd worden door vrijwilligers. Als er verpleegsters komen of gewoon mensen die voor hun hulp betaald worden, blijven de mindervaliden zich afhankelijk opstellen. Ze vragen maar aan die mensen wat ze nodig hebben want uiteindelijk worden die daarvoor betaald. Maar wanneer de mindervalide door een groep vrijwilligers omringd wordt, willen ze niet de indruk geven dat zij van die vrijwillige inzet zouden 'profiteren' en ze willen ons zo weinig mogelijk, wat het in hun ogen lijkt, 'tot last' zijn. Alhoewel dat nooit het geval is, natuurlijk. Bij Kay was die vooruitgang heel duidelijk. Gedurende de vijf jaar dat ze op kot zat, is zij bijna volledig zelfstandig geworden. De laatste maanden was het haast nooit meer nodig om haar te helpen. Dat is ook een extra argument voor de ouders om hun kinderen bij ons op kot te laten komen. Ook thuis worden ze vaak missschien wat meer 'bemoeierd' dan goed voor ze is.»

«Joske Vettenburg is om die reden enorm gekant tegen het voorstel om via subsidies mindervaliden de kans te geven alleen op een studio te wonen met dan zo iets als 'thuisverzorging'. Daar leren die mindervaliden niets mee bij, terwijl die formule juist wordt voorgeschoteld als dé manier om zelfstandig te leren leven. En daarbij worden ze ook nog eens uit de sociale omgeving, die ze bij ons vinden, weggetrokken. Het is voor hen sowieso al moeilijk om contacten te leggen of te onderhouden. Dit zal natuurlijk nog moeilijker worden wanneer zij alleen op een studio wonen. Het is in die zin dat wij hier in Leuven zo uniek zijn op Europees niveau, dat vrijwillig aspect en, belangrijker nog, de positieve consequenties daarvan voor de mindervaliden zelf.»

Deborah Bické

CHAOS

café pool snooker

in het hartje van Leuven
op je weg naar de Oude Markt

Zeelstraat 1 (boven Lunapark)
tel.: 016/23.33.10
open 7 op 7 van 11.00 tot 02.00 uur
zat. en zon. van 15.00 tot 02.00 uur

Het nieuwe kapitalisme doorgelicht

et fenomeen heeft dit jaar een naam gekregen. We hadden het al over 'emo-tv' en 'reality tv', nu lijkt ook 'reality theatre' in het lijstje van deze neologismen opgenomen te zijn. 'Reality theatre' is dat soort teater waarin echt en niet echt zo goed als samenvallen. Dinsdag 17 en woensdag 18 november brengt Victoria met 'Lifestyle' een staaltje van dit nieuwe genre op de planken van het Stuc.

In de theaterwereld is er een tendens aan de gang, waarbij meer en meer realiteit in het toneel wordt opgenomen. Teatermakers blijken niet meer te geloven in het fictionele verhaal. Ze willen het eigen verhaal brengen, waardoor de grens tussen echt en niet echt steeds vager wordt. De teatermaker zou hiertoe gekomen zijn vanuit een

eigen motivatie, namelijk 'het zoeken naar een grotere impact'. Hij wil compassie en begrip en deinst er dan ook niet voor terug om gewoon mensen, bijvoorbeeld migranten, van de straat op te pikken en hun zetje laten doen in het teater. Dan wordt er tenminste naar hen geluisterd. Op straat loopt iedereen hen gewoon voorbij. Het gebeurt wel meer in 'reality theatre' dat niet-opgeleiden worden opgenomen in de cast. In plaats van wordt bijgeschreefd. Een hoog gehalte aan stopwoorden bijvoorbeeld zorgt juist voor de gewilde grensvervalsing tussen echt en niet echt. Dit is ook de reden waarom het nu nog moeilijk te zeggen valt waarover Victoria's nieuwste productie 'Lifestyle' zal gaan.

Regisseur-auteur Paul Carpentier schreef vooraf wel degelijk een tekst, maar de voorstelling moest toch grotendeels ontstaan tijdens de repetities. Aangezien we over de inhoud van het stuk nog steeds in het ongewisse blijven, doen we er misschien goed aan om eens te kijken naar de filosofie die achter 'Lifestyle' zit. Volgens filosoof Lieven De Cauter, de denktank bij deze productie, en zijn Britse collega John King, bevat 'Lifestyle' een van de kernbegrippen van het huidige sociaal-economische systeem, dat zij omschrijven als 'transcendentiaal kapitalisme'. Met deze term willen zij het transcendente, overschrijdende karakter van het kapitalisme benadrukken.

Veel mensen denken dat de spanning tussen kapitalisme en communisme verdwenen is in 1989, samen met de Berlijnse muur. Maar volgens Lieven De Cauter en John King is niets minder waar, integendeel, het kapitalisme is iedereen boven het hoofd gegroeid en is daarom onzichtbaar geworden. Om het met een eenvoudige metafoor duidelijk te maken, stel dat we allemaal vissen in het water waren, dan zouden we het water niet meer zien omdat het ons aan alle kanten omringt. Op deze subtiele wijze zouden we het kapitalisme niet langer opmerken. Het omringt ons en het is groter dan ons.

Wanneer we aan het kapitalisme denken van honderd jaar geleden, denken we aan het systeem van de massaproductie, aan de fabrieksbanden. En de fabrieksband werd niet als positief beschouwd voor de werknemers. Het was afmattig, roetine, sleur. Het kapitalisme van nu is voor velen het omgekeerde, weinigen zien nog die productie en de negatieve gevolgen ervan. De mensen beschouwen zichzelf niet langer

als producenten maar als consumenten. Het mooiste voorbeeld hiervan is de computer. De computer lijkt bevrijdend te werken, hij biedt nieuwe hoop en is een onmisbaar instrument geworden. Het komt niet bij ons op dat de computer even afmattend werkt als bijvoorbeeld de fabrieksband. Zes procent van de Britse bevolking beweert oogproblemen te hebben ten gevolge van hun computerwerk, zeventig procent heeft rugklachten. Dit fenomeen is typisch voor het transcendentiaal kapitalisme: de mensen zijn verblind en als ze nog zien, dan zien ze alles door een rooskleurige bril.

Visbokaal

Om nog maar een voorbeeld te geven: the American Dream. We krijgen de Verenigde Staten als een groot ontspanningscentrum zoals Disneyland voorgeschoteld, maar niets is minder waar. De gemiddelde Amerikaan heeft jaarlijks twee weken vakantie en bijna iedereen gaat er naar een nachtschool om steeds meer te kunnen presteren. In Amerika is het begrip 'consumerism', het feit dat mensen zichzelf voornamelijk als consument in plaats van producent beschouwen, synoniem geworden van het begrip 'lifestyle'. Wanneer Amerikanen 'lifestyle' zeggen, bedoelen ze daarmee: hoe meer kapitaal je hebt, hoe groter het huis is dat je bouwt. 'Lifestyle' draait daar niet om vrije tijd, ontspanning en vrienden. Het gaat over werk en wat het werk jou verschaft, met name mogelijkheden tot consumeren. En hoe groter die mogelijkheden zijn, hoe beter de 'lifestyle' is, aldus de Amerikanen. De Cauter en King geven toe dat wij, Europeanen, er nog niet zo erg aan toe zijn, maar wij moeten ook erkennen dat vele Amerikaanse trends en theorieën vaak naar Europa overvliegen. Misschien is dit ook de bedoeling van Victoria's 'Lifestyle': een poging tot enig inzicht in de bokaal van het transcendentiaal kapitalisme waarin we allen als verloren vissen rondzwemmen, een poging om de overdracht van de ekstreme Amerikaanse symptomen van het transcendentiaal kapitalisme te vermijden.

Deborah Bické
'Lifestyle' van Victoria, dinsdag 17 en woensdag 18 november, Vlamingenstraat 83 om 20.30 u.

Interfakultaire sportschema's

In deze tabel vindt u de schema's voor de komende week van de Inter Fakultaire Bekercompetities (IFB). Al wie wil voetballen, mini-voetballen, basketten of volleyen voor zijn kring of peda kan hier vinden waar hij of zij de volgende week terecht kan. Naast de datum en het aanvangsuur, vindt u tegen wie gespeeld moet worden en waar en wie een scheidsrechter dient af te vaardigen. Meer info is zoals steeds beschikbaar op de website van Sportraad — een geleding van de Leuvense Overkoepelende Kringorganisatie (Loko): www.spora.student.kuleuven.ac.be

Voetbal Heren

16/11, 18.00 u - 19.00 u, KG: Medica - Eoos (VRG)
16/11, 18.00 u - 19.00 u, VB3: Psychologie - Romania (Historia)
16/11, 22.00 u - 23.00 u, VB3: VRG - Historia (Psychologie)
17/11, 20.00 u - 21.00 u, KG: Bios - Germania (Pedagogie)
17/11, 19.00 u - 20.00 u, VB3: Cité - VTK (Bios)
17/11, 18.00 u - 19.00 u, KG: LBK - Pedagogie (Wina)
17/11, 19.00 u - 20.00 u, KG: Thomas Morus - Wina (LBK)
19/11, 18.00 u - 19.00 u, VB3: Medisoc - Alfa (Pauscollege)
19/11, 19.00 u - 20.00 u, VB3: Ekonomika - Pauscollege (Alfa)
19/11, 20.00 u - 21.00 u, VB3: Chemika - Psychologie (Ekonomika)
19/11, 18.00 u - 19.00 u, KG: Justus Lipsius - Portulaca (Chemika)
23/11, 18.00 u - 19.00 u, KG: Psychologie - VRG (Romania)
23/11, 19.00 u - 20.00 u, KG: Romania - Chemika (VRG)
23/11, 18.00 u - 19.00 u, VB3: Salvast - Justus Lipsius (Apollon)
23/11, 19.00 u - 20.00 u, VB3: Katechetica - Apollon (Psychologie)

Voetbal Dames

17/11, 18.00 u - 19.00 u, VB3: Apollon - Eoos (Germania)
17/11, 20.00 u - 21.00 u, VB3: Germania - Katechetica (Thomas Morus)
23/11, 20.00 u - 21.00 u, VB3: Pedagogie - T. Morus (Apollon)

Volley Heren

17/11, 21.00 u, sdn1: Pauscollege - Klio (Politika)

Volley Dames

17/11, 20.00 u, kb1: Apollon - VRG (Farma)
17/11, 21.00 u, kb1: Farma - Psychologie (Apollon)
18/11, 20.00 u, sdn3: Krimen - VTK (Germania)
18/11, 21.00 u, sdn3: Germania - Wina (LBK)
18/11, 22.00 u, sdn3: LBK-Loko (Crimen)
23/11, 15.00 u, kb3: Apollon-Farma (Psychologie)
23/11, 16.00 u, kb1: VRG-Psychologie (Ekonomika)
23/11, 15.00 u, kb1: Ekonomika-Bios (VRG)
23/11, 15.00 u, kb2: Politika-Medika (VRG)

Minivoetbal Heren

16/11, 18.00 u - 19.00 u: Thomas Morus - Politika, rv (Spora)
16/11, 19.00 u - 20.00 u: Pedagogie - Spora, rv (Politika)
16/11, 19.00 u - 20.00 u: Terbank - Medica, pt (Eoos)

16/11, 20.00 u - 21.00 u: Germania - Eoos, rv (Alfa)
16/11, 18.00 u - 19.00 u: Alfa - Groenveld, pt (Terbank)
17/11, 18.00 u - 19.00 u: Loko - Industria, rv (Pius X)
17/11, 19.00 u - 20.00 u: Psychologie - Pius X, rv (Industria)
17/11, 20.00 u - 21.00 u: VTK - Klio, rv (Psychologie)
17/11, 18.00 u - 19.00 u: Pauscollege - Farma, pt (Salvast)
17/11, 19.00 u - 20.00 u: Medisoc - Salvast, pt (Farma)
18/11, 18.00 u - 19.00 u: Ekonomika - Wina, rv (Justus)
18/11, 19.00 u - 20.00 u: Justus - Romania, rv (Wina)
18/11, 18.00 u - 19.00 u: Portulaca - Historia, pt (Krimen)
18/11, 20.00 u - 21.00 u: LBK - Chemika, rv (Historia)
18/11, 19.00 u - 20.00 u: Krimen - Apollon, pt (LBK)
23/11, 19.00 u - 20.00 u: Politika - Paters A., rv (Cité)
23/11, 20.00 u - 21.00 u: Thomas M. - Pedagogie, rv (Paters A.)
23/11, 18.00 u - 19.00 u: Cité - Merktor, rv (Thomas Morus)
24/11, 18.00 u - 19.00 u: Groenveld - Loko, pt (VRG)
24/11, 19.00 u - 20.00 u: VRG - Industria, pt (Loko)

Minivoetbal Dames

23/11, 18.00 u - 19.00 u, pt: Apollon - Loko (Politika)
23/11, 19.00 u - 20.00 u, pt: LBK - Merktor (Thomas Morus)

Basket Heren

19/11, 16.00 u, sdn1: Apollon - Germania (Ekonomika)
19/11, 16.00 u, sdn2: Cité - Krimen (Medisoc)
19/11, 16.00 u, sdn3: Wina - Bios (Politika)
19/11, 17.00 u, sdn1: Medisoc - Terbank (Apollon)
19/11, 17.00 u, sdn2: Politika - Loko (Cité)
23/11, 17.00 u, kb3: Apollon - Cité (Alfa)
23/11, 16.00 u, kb2: Ekonomika - Historia (LBK)
23/11, 16.00 u, kb3: VRG - Alfa (VTK)
23/11, 17.00 u, kb1: LBK - Medica (Historia)
23/11, 17.00 u, kb2: VTK - Industria (VRG)

Basket Dames

19/11, 17.00 u, sdn3: Apollon - Eoos (Ekonomika)
19/11, 18.00 u, kb1: Ekonomika - Bios (Loko)
19/11, 19.00 u, kb1: Loko - VRG (Apollon)

Klapstuk brengt zes solo's van choreograaf Pierre Droulers

Een weerbarstig lichaam

Deze week woensdag en donderdag brengt Klapstuk een reeks danssolo's, driemaal door Pierre Droulers choreografeerd, driemaal door de dansers zelf. Als geheel maakt 'Petites Formes' in kleine pasjes een en ander duidelijk over het artistieke creatieproces, over de verhouding tussen choreograaf en danser, en over de ruimte die de solo-dans biedt.

De Brusselse choreograaf Pierre Droulers is al twintig jaar actief in de danswereld. Zijn laatste bezoek aan Leuven behoort tot een ver verleden, hoewel 's mans naam klinkt als een klok — hij werkte bijvoorbeeld samen met Steve Lacy, Michèle-Anne De Mey en Anne Teresa de Keersmaeker. Wat er ook van zij, er wordt gedanst, wars van de spektakelzieke truukenoosetiek die Wim Vandekeybus ons onlangs nog voor-schotelde.

Voor 'Petites formes' werkt Pierre Droulers samen met vier dansers, twee mannen en twee vrouwen. Het Leuvense

publiek moet het echter stellen met driekwart van de taart. Danser Stefan Dreher deelt momenteel namelijk een kamer met Gella Vandecaveye. Droulers vroeg aan enkele dansers — de andere drie zijn Thomas Hauert, Celia Hope Simpson en Tijen Lawton — of ze onder zijn leiding enkele kleine vormen wilden dansen. Gekoppeld aan deze solo's creëerden de dansers elk een tegenbeeld. De eigen creaties van Droulers zelf zijn als het ware een stimulerend kader voor de dansers om hun eigen dans taal te verkennen. Hierin wordt enigzins duidelijk waarom danssolo's tegenwoordig zo aantrekkelijk zijn. De eigen dans taal staat zonder meer centraal, ze is het uitgangspunt — danser en choreograaf zijn één persoon.

Presentie

Deze verhouding laat zich bijvoorbeeld aflezen uit de twee solo's die Tijen Lawton danst. 'Les Beaux-Jours' is een choreografie van Droulers waarmee Lawton reeds op menig festival in het oog sprong. Het stuk is geïnspireerd op werk van de Frans-Poolse schilder Balthus. Zijn schilderijen lijken

realistisch maar zijn tegelijk bevreemdend. Jonge vrouwen testen een sofa, of proberen enkele bizarre poses uit voor de spiegel, ongedwongen, in een verloren moment. De doeken doen nog het meest denken aan de akwarenten met badkamer-tafereelen van de Franse impressionist Edgar Degas, maar kennen minder reserve. In Balthus's werk komt er een subtiele spanning naar voren uit de haast voyeuristische encensering. Het schijnbare realisme laat zich niet door het oog in een beeld vatten, het lichaam laat zich niet samenvallen met zijn afspiegeling.

Droulers neemt van Balthus slechts een reeks poses over, stijve handgebaren, vervroren gestes en merkwaardige lighoudingen. Fragmenten, geplukt uit een duistere, verstilde marge, zonder muziek, ook haast zonder dans. De beweging van de dans is als het ware reeds opgeschort nog voor ze haar aanvang heeft genomen. Toch worden de poses verbonden door beweging, ze worden door een choreografisch onderzoek terug in de tijd geplaatst, waar de voyeur deze tijd wil opheffen. Als resultaat ontstaat er een merkwaardige spanning die nauw aansluit bij Balthus's schilderijen. Het lichaam neemt een loopje met choreograaf en toeschouwer, toont zich als rest in de drang naar beeldvorming.

'Je n'ai jamais parlé' vertrekt als pendand uit de eigen dans taal van Tijen Lawton. Dat levert een radicale idiosyncrasie op — een haast organisch verbond van persoonlijke geaardheid, lichaam en dans. Deze laat geen beeldbemiddeling meer toe — geen choreografie, geen toeschouwers-blik. Een dansend lichaam laat in haar vluchtigheid slechts een leegte achter. Een lichaam spreekt niet, het ontgaat de ver-

beelding; er rest een innerlijke wereld waarvan de toeschouwer slechts de intensiteit kan vermoeden. Lawton creëert de leegte, ze laat 'de schilder-kunst achter zich.

'Petites Formes' gaat over de dans zelf, over het dansende lichaam. Kleine vormen bewegen zich in de marge, waar betekenis zich slechts laat gevoelen, waar het dansende lichaam zich weerbarstig toont. Een hardnekkige vluchtigheid staat elke grootsheid in de weg — voor zover deze grootsheid vandaag tenminste nog verstaan wordt als het blazen van tekstballonnen.

Jeroen Peeters

'Petites Formes' van Compagnie Pierre Droulers, woensdag 18 en donderdag 19 november in Dansstudio, Naamsestraat 96 om 20.30 u.

Cultureel Centrum Leuven

Värttinä & Métalovoice

De folk-pop vernieuwers uit Finland. Värttinä staat voor een tienkoppige band met ijzersterke melodieën, een verrassend gevarieerd instrumentarium en krachtige vocals.

De energieke muzikale begeleiding gaat van elektrische gitaar en accordeon tot bouzouki en sopraansax.

Dinsdag 17 november
20 uur
Auditorium Minnepoort
toegangsprijs : 550 fr.

Gedoodverfde afvalligen van 'Les Tambours du Bronx', bewerken de 10 percussionisten van de Métalovoice onverstoortbaar metaal, hameren onvermoeid op vaten en buizen, smeden ijzeren staven en kettingen om tot instrumenten. Industriële percussie als reflectie op de impact van de industrie op de mens.

Donderdag 19 november
20 uur
Auditorium Minnepoort
Toegangsprijs : 500fr.
korting van 20% voor -26 jaar

informatie: 016/23.8427 - reservatie: 016/22.21.13

vorig nummer

F	A	R	A	O		K	R	A	M
A	R		S	O	M		A	A	I
T	E	E		R	E	M	I	S	E
A	A	R	S		T	O	L		R
L	A	F	A	A	R	D		M	E
I	L		B	L	O	E	I	E	N
T		B	E	U		L	O	D	E
E	Z	E	L	I	N		N	U	T
I	E	R		N	Y	L		S	E
T	E	N	T		D	I	N	A	R

kruiswoord

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										

Horizontaal — 1 Vrucht — Spaans schilder 2 Bijwoord — Kleur — Indische vogel 3 Looftboom — Faillissement 4 Inhoudsloos — Verbinding 5 Eerste boek van Mozes — Tegenover 6 Voegwoord — Onbewoonbare landstreek 7 Lichaamsdeel — Fruit 8 Hulpmiddel in de keuken — Uitgestorven reuzenvogel 9 Vrouwelijk dier — Mannelijk dier — Alles in orde 10 Toets — Gezichtskleur.

Vertikaal — 1 Persoon die met een ander iets deelt 2 Chemisch element — Amerikaans schrijver 3 Schrijftrant, stijl — Turkse kapitein 4 Bijwoord — Voordeel 5 Eer, roem — Afkerig van overdaad 6 Lipbloemige plant — Knaagdier 7 Werkwoord — Pers. vnw. 8 Steltloper — Jongensnaam 9 Dierenverblijf — Tropische wervelstorm 10 Uitwisseling van blikken.

Door Filip De Keukeleere

Stripauteur Leo zet een punt achter Aldebaran

De sjarme van intelligente sciencefiction

riezelige levensvormen hebben mensen altijd gebiologeerd. Wie een mug al schrikwekkend genoeg vindt, laat de stripreeks Aldebaran van Braziliën Leo liever links liggen. De man bedenkt ontelbare vieze beesten, met een verbeeldingskracht die genetische laboratoria op ongezone ideeën kan brengen. Een gesprek naar aanleiding van het laatste deel van Aldebaran, 'Het wezen'.

Leo heet eigenlijk Luiz Eduardo de Oliveira en werd vierenvijftig jaar geleden geboren in Rio de Janeiro. Hij zwierf jarenlang door Zuid-Amerika, op de vlucht voor militaire diktaturen, en besloot uiteindelijk om zich in Parijs te vestigen als stripauteur. Zijn eerste reeks kreeg hij pas in 1991 van de grond: de western Trent, op scenario van Rodolphe. Drie jaar later tekende hij zijn eerste album op eigen scenario: 'De ramp', het eerste deel van Aldebaran. Zijn eigen reeks zou Trent al snel in populariteit evenaren. Dat heeft Leo vooral te danken aan de mysterieuze sfeer op de planeet Aldebaran, die bevolkt wordt met de meest vreemde fauna en met erg realistische menselijke personages. In plaats van de kassa te laten rinkelen door een oneindige uitmelkerij van Aldebaran, zet Leo er nu met het vijfde deel, 'Het wezen', een punt achter.

Leo: «Het had geen zin om de reeks voort te zetten. Het verhaal is volledig afgelopen. Ik maak daarna een nieuwe reeks, Betelgeuze, die zich in hetzelfde tijdvak afspeelt, maar op een andere planeet. Ik neem het personage Kim wel mee. Zij reist naar de andere planeet. Mijn uitgever had liever gehad dat ik de naam Aldebaran ook had behouden voor de nieuwe reeks, maar ja.»

Veto: Het is niet zo normaal dat een succesrijke serie zomaar wordt stopgezet. Waarom wilde u dat per se?

Leo: «Ik had al van in het begin het idee om van Aldebaran een afgerond verhaal te maken. Het is een verhaal met veel mysterie. Er gebeuren allerlei ongewone dingen, en dat moet je aan de lezer uitleggen om eerlijk te blijven. Anders laat je de lezer op zijn honger zitten. Ik moest dus wel stoppen met Aldebaran.»

«Toen ik aan het laatste verhaal werkte, besefte ik wel dat het zonde zou zijn om bepaalde personages te laten sterven. Maar toen zat het nieuwe verhaal al in mijn hoofd.»

Zeilschepen

Veto: Uw personages in Aldebaran reageren meer als echte mensen dan als strippersonages.

Leo: «Ik heb er nooit bewust bij nagedacht, maar ik stel me wel altijd voor hoe mensen in bepaalde situaties zouden reageren. In Aldebaran gaat het verhaal over jongeren en dus probeer ik me de problemen van jongeren, onder andere in verband met liefde en seksualiteit, voor de geest te halen. Ik hou niet van verhalen waarin echte helden niets anders doen dan heldendaden.»

Veto: Een van de bijzondere eigenschappen van Aldebaran is het mysterieuze dierenrijk, met gewoon vreemde, maar ook bedreigende dieren. Hoe hebt u die dieren bedacht?

Leo: «Er is een tijd geweest dat ik gewoon uit het niets een hele resem dieren bedacht. Sommige leken wat op bestaande dieren, andere helemaal niet. Ik heb mijn notities daarover zorgvuldig bewaard tot ik een

reeks vond waarin ik al die dieren kwijt kon (lacht). In mijn nieuwe reeks spelen de vreemde dieren een minstens even grote rol.

Western

«Mijn sciencefiction concentreert zich op een onderbelichte kant van ons toekomstbeeld. In de meeste sciencefictionverhalen speelt de techniek een heel belangrijke rol. Het is volgens mij helemaal niet zeker dat de techniek zo'n grote rol zal spelen in onze toekomst. Ik hou er ook niet zo van om veel machines te tekenen. Er zijn al genoeg strips in dat genre. Ik heb er dus voor gekozen om de planeet Aldebaran

bepalen. Betelgeuze speelt zich voor een groot deel af in enorme canyons en ik vind dat een uitdaging. Ook de verrassingen waarvoor de personages en de lezers komen te staan, vind ik een unieke mogelijkheid van sciencefiction. Het karakter van een dier verzinnen op basis van een schets en ruimer, het creëren van een heel nieuwe wereld, spreken me erg aan.»

Veto: Is het door de samenwerking met scenarist Rodolphe dat u zin begon te krijgen om uw eigen verhalen te schrijven?

Leo: «Ik was altijd al van plan om zelf de scenario's voor mijn strips te schrijven. Ik schreef vroeger al verhalen die een beetje op Aldebaran leken, maar minder goed. Toen Rodolphe me vroeg om Trent met

landschappen, waar ik veel foto's van gekregen heb toen we met de reeks begonnen, boeiden me. Toen de reeks gestart was en de personages wat meer karakter kregen, viel de pacifistische houding van het hoofdpersonage me meer op en dat vond ik leuk. Gevechten zijn maar bijzaak in Trent. Ik kan ook heel gemakkelijk werken met Rodolphe. Hij stuurt me het scenario, ik stuur hem de potloodschetsen per fax en we discussiëren daar wat over, maar dat gaat allemaal uitermate snel.»

Veto: Is het voor u niet anders om een Indiaan te tekenen? Voor ons is een Indiaan bijna een mitsche mens uit westernfilms, maar in uw geboorteland Brazilië zijn er nog Indianen.

Leo: «Ja, maar die Indianen wonen heel

het contact met de moederplaneet aarde te laten verliezen, zodat ik weer primitieve zeilschepen kon tekenen.»

Veto: Het is tekenend voor de twee uitersten in de sciencefictioncultuur: aan de ene kant Star Wars en aan de andere kant Dune.

Leo: «Ik heb heel veel sciencefiction gelezen, en ik maak niet echt het onderscheid tussen met en zonder techniek, maar ik maak wel een onderscheid tussen plausibel en niet plausibel. Ik moet kunnen geloven wat ik lees. Ik lees graag Stanislaw Lem, dat is een Pool die heel boeiende realistische verhalen schrijft. Veel elementen uit Aldebaran zijn gebaseerd op zijn boek Solaris. Daarin gebeuren er ook allerlei vreemde dingen op een verre planeet en iedereen probeert te begrijpen wat er gaande is.»

Canyons

Veto: Waarom maakt u sciencefictionstrips? **Leo:** «Sciencefiction laat veel vrijheid toe. Je hebt geen documentatie nodig over landschappen, steden of kleren in een bepaalde tijd. Je kunt de dekors volledig zelf

hem te maken, had ik nog weinig ervaring. Trent van de grond krijgen was ook niet gemakkelijk, maar toen we dan toch bezig waren, ben ik begonnen aan het scenario van Aldebaran. Aangezien ze bij Dargaud heel tevreden waren over Trent, wilden ze Aldebaran ook publiceren. Ik heb veel geleerd over scenario's door met Rodolphe samen te werken. Nu kan ik tenminste een aanvaardbaar scenario schrijven. Niet dat ik de manier van Rodolphe heb overgenomen, want Rodolphe schrijft meer literaire teksten.»

Indianen

Veto: Dat u van sciencefiction houdt, is nu wel duidelijk, maar de voordelen die sciencefiction biedt, zijn afwezig in uw andere reeks, de western Trent. Waarom een western?

Leo: «Voordat ik eraan begon, had ik nooit gedacht dat ik westernstrips zou gaan maken. Maar dat de hoofdrol zou gespeeld worden door een Canadese mounty, maakte de reeks toch interessant voor me. Dat is weer eens wat anders. Ook de Canadese

afgelegen. Ik heb er zelden gezien. Dus ook voor mij is de Indiaan die ik teken in Trent geïnspireerd door Amerikaanse films. De Indianen in Brazilië zijn heel verschillend.»

Veto: Hoe hebt u in Brazilië de Europese strip leren kennen?

Leo: «Onder tekenaars waren we heel enthousiast over de grafiek in de Europese strip. We konden nauwelijks strips uit Europa vinden, want ze werden niet verdeeld. Maar in bepaalde importwinkels konden we ze toch — heel duur — kopen. We waren dan vooral enthousiast over de tijdschriften Métal Hurlant en A Suivre. Ik ben voor het eerst naar Parijs gereisd in 1973 en toen heb ik voor het eerst een Europese stripwinkel gezien. Ik kon mijn ogen niet geloven. In 1981 ben ik naar Frankrijk verhuisd en pas in 1991 is mijn eerste album gepubliceerd.»

Gert Meesters

Aldebaran 5, 'Het wezen', is uitgegeven bij Dargaud en kost 199 frank.